

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA ROZVOJOVÝCH STUDIÍ

Gabriela Benešová

**Latinská Amerika jako neprioritní oblast
české rozvojové spolupráce**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš FŇUKAL, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškeré použité zdroje.

V Olomouci dne 24.7. 2011

.....
Podpis

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce RNDr. Miloši Fňukalovi Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a čas věnovaný této práci.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela BENEŠOVÁ**
Osobní číslo: **R08341**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Latinská Amerika jako neprioritní oblast české rozvojové spolupráce**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je komplexně charakterizovat zaměření a význam české rozvojové spolupráce se zeměmi Latinské Ameriky. Práce postihne základní vývojové tendence česko-latinskoamerických vztahů a zhodnotí již ukončené i probíhající projekty, jejich teritoriální strukturu a případné změny těchto charakteristik v čase. Součástí práce bude také vytipování žádoucích forem a cílů české rozvojové spolupráce v tomto teritoriu.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 10 - 15 tisíc slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ADAMCOVÁ, Nikol a kol. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky. Praha : Ústav mezinárodních vztahů pro Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2006. 84 s.

Česká republika. Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky : Odpověď na globální výzvy nového tisíciletí. Czech Aid. 2002.

Československo a Latinská Amerika po druhé světové válce (sborník materiálůvých studií), Praha : Orientální ústav ČSAV, 1977. 342 s.

Rozvojová spolupráce České republiky : Zvláštní hodnocení výboru OECD pro rozvojovou pomoc. 2007. 25 s.

Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v oblasti zemědělství, rozvoje venkova, lesního a vodního hospodářství . Odbor obchodu a mezinárodní spolupráce. Praha : Tisk Horák a.s. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/45710/Zahranicni_rozvojova_spoluprace_CR_v_ob

Dále

budou použity Zprávy o zahraniční politice ČR (1999?2008) (dostupné na http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/index)
Střednědobý výhled financování zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci do roku 2012, internetové stránky www.rozvojovka.cz,
Člověk v tísni, Ministerstvo zahraničních věcí ČR www.mzv.cz ,
Ministerstvo životního prostředí ČR www.mzp.cz, www.rozvojevostredisko.cz,
dostupné časopisy (např. Mezinárodní politika), ad.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 6. května 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 13. května 2011

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 10. května 2010

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. CÍLE PRÁCE	9
3. PŘEHLED LITERATURY A ZDROJŮ DAT	10
4. ČESKÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE.....	11
4.1. ÚVOD DO ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY	11
4.2. HISTORIE ČESKÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE.....	12
4.2.1. VÝVOJ ZRS PŘED ROKEM 1989	12
4.2.2. VÝVOJ ZRS ČR BĚHEM 90. LET.....	13
4.2.3. VÝVOJ ZRS ČR OD R. 2000.....	14
4.3. PRIORITNÍ STÁTY ČR.....	15
4.4. FORMY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR	17
4.4.1. BILATERÁLNÍ SPOLUPRÁCE	17
4.4.1.1 STIPENDIA.....	18
4.4.1.2 TRANSFORMAČNÍ SPOLUPRÁCE.....	18
4.4.2. MULTILATERÁLNÍ SPOLUPRÁCE	19
5. LATINSKÁ AMERIKA A JEJÍ POSTAVENÍ V SYSTÉMU MEZINÁRODNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI.....	20
5.1 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE V RÁMCI ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ (OSN)	20
5.2 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE EVROPSKÉ UNIE (EU).....	24
5.3 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČÍNY.....	29
5.4 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ŠPANĚLSKA.....	31
6. ČESKÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE SMĚŘOVANÁ DO LATINSKÉ AMERIKY.....	34
6.1 VÝVOJ VZTAHŮ ČESKÉ REPUBLIKY A LATINSKÉ AMERIKY.....	34
6.1.1 POČÁTEK VZÁJEMNÝCH VZTAHŮ	34
6.1.2 VÝVOJ VZTAHŮ S ČESKOU REPUBLIKOU	35
6.2. HOSPODÁŘSTVÍ A ZAHRANIČNÍ OBCHOD	36
6.3. KULTURA	39
6.4. PŘEHLED REALIZOVANÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE.....	40
6.4.1 KONKRÉTNÍ REALIZOVANÉ PROJEKTY ČESKÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE V LATINSKÉ AMERICE	42
ANTIGUA A BARBUDA	42
BELIZE	42
BOLÍVIE	42
DOMINIKÁNSKÁ REPUBLIKA	43
EKVÁDOR.....	43
GUATEMALA	45
GUYANA.....	45
CHILE.....	45
JAMAJKA.....	46

KOLUMBIE.....	47
KOSTARIKA.....	48
KUBA.....	49
NIKARAGUA.....	49
PANAMA.....	50
PARAGUAY.....	50
PERU.....	50
SALVADOR.....	52
6.4.2 KUBA - TRANSFORMAČNÍ SPOLUPRÁCE ČR.....	52
6.4.3 HUMANITÁRNÍ POMOC ČR V LATINSKÉ AMERICE.....	55
6.4.4 OBOROVÉ ZAMĚŘENÍ A OBVYKLÉ FORMY POMOCI, SPECIFIKA ČESKÉ ROZVOJOVÉ POMOCI.....	56
6.4.5 PERSPEKTIVY, MOŽNÉ OBLASTI SPOLUPRÁCE, NÁVRHY.....	58
7. ZÁVĚR.....	60
8. SHRNUTÍ.....	62
9. SUMMARY.....	62
10. RESUMEN.....	63
11. SEZNAM LITERATURY.....	64
SEZNAM ZKRATEK.....	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	75
PŘÍLOHA Č. 1 NAVÁZÁNÍ DIPLOMATICKÝCH VZTAHŮ SE STÁTY LATINSKÉ AMERIKY	
PŘÍLOHA Č. 2 ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČR SE STÁTY LATINSKÉ AMERIKY	
PŘÍLOHA Č. 3 PŘEHLED VŠECH PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH ČR NA ÚZEMÍ LATINSKÉ AMERIKY	

1. ÚVOD

Česká republika se řadí mezi bohatší státy světa, které se zavázaly podporovat rozvoj méně rozvinutých zemí. Jedním z prostředků, kterým se mohou tyto státy podílet na boji proti chudobě, ochraně životního prostředí a na podpoře celkového udržitelného rozvoje, je rozvojová spolupráce. Ta je také nedílnou součástí zahraniční politiky České republiky.

Rozvojová spolupráce České republiky a dříve i Československa prošla dlouhým a složitým vývojem, během kterého došlo i ke změnám v oblasti teritoriálního zaměření české pomoci. Vzhledem k tomu, že se již delší dobu zajímám o region Latinské Ameriky, rozhodla jsem se zaměřit se ve své bakalářské práci na angažovanost české rozvojové spolupráce právě v tomto regionu.

Od svého vzniku Česká republika realizovala množství projektů v různých zemích světa a stanovila si i své prioritní země, do kterých bude rozvojovou pomoc směřovat přednostně. Mezi těmito prioritními státy však nikdy nehrály latinskoamerické země významnou roli. Otázkou, kterou si tedy pokládám, je, zda byly nějaké projekty realizované v rámci oficiální české rozvojové spolupráce na území Latinské Ameriky, jaké bylo či stále ještě je jejich zaměření a zda i nadále bude do tohoto regionu směřovat česká rozvojová spolupráce.

2. CÍLE PRÁCE

Cílem této práce je charakterizovat zaměření a význam české rozvojové spolupráce v regionu Latinské Ameriky. V úvodu bude nastíněn vývoj a formy české rozvojové spolupráce. Dále se práce zaměří na postavení Latinské Ameriky v mezinárodním systému rozvojové spolupráce. Hlavní část práce bude věnována rozvojové spolupráci regionu s Českou republikou: nejprve bude soustředěna na vývoj vzájemných vztahů mezi Českou republikou a latinskoamerickými státy a poté na zhodnocení probíhajících a již ukončených projektů, které v oblasti byly realizovány prostřednictvím oficiální rozvojové spolupráce České republiky. Na základě nashromážděných údajů dojde k vytipování vhodných forem rozvojové spolupráce v regionu Latinské Ameriky a budou vyslovena doporučení pro rozvojovou spolupráci s tímto regionem.

3. PŘEHLED LITERATURY A ZDROJŮ DAT

Zdrojová literatura použitá při tvorbě této bakalářské práce pochází vzhledem k tématu práce především z českých zdrojů. Základní institucí, která shromažďuje data o české rozvojové spolupráci je Ministerstvo zahraničních věcí ČR, které tuto oblast spravuje v rámci Odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Zmíněný odbor vydává každoroční zprávy o poskytování rozvojové spolupráce a o teritoriálním a odvětvovém rozdělení financí. Využity byly i informace poskytnuté Odborem lidských práv a transformační politiky.

Z českých autorů, kteří se věnují rozvojové spolupráci, bylo čerpáno zejména od Nicol Adamcové a Petra Jelínka. Důležitým zdrojem této práce byly každoročně vydávané Zprávy o zahraniční politice ČR a webové stránky zastupitelských úřadů v oblasti Latinské Ameriky, jejichž souhrnné teritoriální informace o jednotlivých státech jsou zveřejněny i na webových stránkách České agentury na podporu obchodu/CzechTrade (tato agentura byla zřízena Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR).

Otázce českých krajanů v Latinské Americe se soustavně věnují díla Iva Bartečky a v oblasti vztahů mezi Československem a Latinskou Amerikou byla pro práci využita především souhrnná kniha *Československo a Latinská Amerika po druhé světové válce*.

Pro kapitulu zabývající se Latinskou Amerikou v mezinárodním systému rozvojové spolupráce byly použity zejména primární dokumenty a statistiky oficiálních institucí (např. OSN, EU,...) a dále odborné články zahraničních autorů, např. Stephan Hurt, Nicholas Eberstadt, Li He či Francois Lafargue. Vztahy mezi Latinskou Amerikou a Evropskou unií se zabývají z českých autorů soustavněji zejména Radomír Jungbauer, Petr Halaxa a Štěpán Zajac. Mezinárodním institucím se ve svých knihách věnuje také Miroslav Potočný.

4. ČESKÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

4.1. ÚVOD DO ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

Jedním z prostředků, které pomáhají předcházet nestabilitě, konfliktům, chudobě ve světě, ale také jedním z nástrojů pomoci ochraně životního prostředí a podpoře udržitelného lidského rozvoje bývá považována rozvojová pomoc.¹

V zákoně o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci ČR poskytované do zahraničí z roku 2010 se pod pojmem zahraniční rozvojová pomoc rozumí: „souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby v kontextu udržitelného rozvoje, včetně plnění rozvojových cílů tisíciletí, k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích.“²

Česká republika se řadí mezi bohatší státy světa³, a proto cítí svůj díl odpovědnosti na řešení globálních problémů, které do značné míry souvisejí s chudobou.⁴ Prostřednictvím rozvojové spolupráce přispívá Česká republika kromě omezování chudoby ve světě i k prosazování vlastních zahraničněpolitických a ekonomických zájmů a k posilování bezpečnosti českých občanů.⁵ Zahraniční spolupráce bývá často charakterizována i jako nástroj otevírající nové trhy pro český export a poskytující nové pracovní příležitosti českým soukromým podnikům a osobám.⁶ Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS) je tak zcela plnohodnotnou součástí zahraniční politiky ČR.⁷

Zahraniční pomoc může být vládní, nevládní nebo také kombinací obou.⁸ Tato práce bude zaměřena zejména na pomoc vládní, tj. oficiální rozvojovou pomoc (ODA = official development assistance). Nejobecněji přijímaná definice této formy pomoci byla

¹ JEHLIČKAP., TOMEŠ J., DANĚK P., eds., 2000.

² Česká republika. Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, §2

³ ADAMCOVÁ, Nicol, et al, 2006.

⁴ MZV ČR, 2010a.

⁵ ADAMCOVÁ, Nicol, et al, 2006

⁶ OECD, 2007.

⁷ MZV ČR, 2010a.

⁸ JEHLIČKAP., TOMEŠ J., DANĚK P., eds., 2000.

formulována Výborem pro rozvojovou pomoc při OECD (Development Co-operation Report 1994) takto: „Oficiální rozvojová pomoc (ODA) je definována jako soubor těch transferů do rozvojových zemí a multilaterálních institucí, které jsou poskytovány oficiálními místy, jako jsou vlády států či místní vlády, nebo jejich výkonnými orgány. Každá transakce musí splňovat 2 kritéria:⁹

1. je poskytována s cílem podpořit ekonomický rozvoj a blahobyt v rozvojových zemích
2. je koncesionální (nemá komerční charakter) a obsahuje grantovou složku, která tvoří minimálně 25 %.“

ODA zahrnuje i administrativní náklady spojené s jejím poskytováním.

4. 2. HISTORIE ČESKÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

4. 2. 1. VÝVOJ ZRS PŘED ROKEM 1989

Československo patřilo před rokem 1989 mezi socialistické státy silně angažované v rozvojovém světě. Poskytovalo zejména pomoc hmotnou a technickou a dále množství vládních stipendií a dlouhodobých vládních půjček. Pomoc hmotná zahrnovala především dodávky potravin, léků, pracovního nářadí, pomůcek pro výuku a podobně. Pomoc technická spočívala ve vysílání odborníků do rozvojových zemí, ve zřizování různých vzdělávacích zařízení a v přijímání stážistů. Další formou rozvojové pomoci bylo poskytování stipendií ke studiu na českých a slovenských vysokých školách. Celkem do počátku 90. let vystudovalo na území Československa na 20 000 studentů z rozvojových zemí.¹⁰ O zahraniční studenty se starala Univerzita 17. listopadu, která existovala v letech 1961–1974 (následně včleněna do VŠE tj. Vysoké školy ekonomické) a která se věnovala vzdělávání expertů, kteří měli být vysláni do rozvojových zemí. Forma podpory vzdělanosti v rozvojových zemích prostřednictvím vládního stipendia se zachovala až do současnosti. Dlouhodobé vládní půjčky již v současné době do koncepce rozvojové pomoci zahrnout nelze.¹¹

⁹ JEHLIČKA P., TOMEŠ J., DANĚK P., eds., 2000.

¹⁰ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004

¹¹ KVÍČALA, Petr [online], 2010.

Československá rozvojová pomoc byla silně ovlivněna studenou válkou, což se projevilo v rozdělení rozvojových zemí na *mimoevropské socialistické země, země přednostního zájmu, země československého zájmu z hlediska rozvoje dlouhodobých politických a hospodářských vztahů* a ostatní rozvojové země.¹²

Poskytování pomoci rozvojovým zemím před rokem 1989 zanechalo velmi pozitivní dědictví, zejména v tradici dobrých vztahů k některým zemím. Negativní dopad měla poskytovaná pomoc na postoj veřejnosti, jejíž nedůvěra v komunistický režim vyústila v určitou averzi vůči jakýmkoli projevům mezinárodní solidarity, zejména té řízenou státem.¹³

4. 2. 2. VÝVOJ ZRS ČR BĚHEM 90. LET

Od sametové revoluce v roce 1989 je hlavním cílem naší zahraniční politiky integrace do západních institucí. Po rozpadu bipolárního světa se zcela pozastavila rozvojová pomoc¹⁴ a k postupnému obnovení došlo až v průběhu 90. let. Česká republika byla první zemí ve střední a východní Evropě, která v devadesátých letech zaváděla program zahraniční rozvojové spolupráce.¹⁵ Stalo se tak s perspektivou vstupu do OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj). Počátkem roku 1995 česká vláda formulovala *Zásady pro poskytování zahraniční pomoci*, které téhož roku v březnu i schválila. Kromě vládní zahraniční pomoci se začalo rozvíjet i působení nevládního sektoru.¹⁶

Dle dokumentu *Zásady pro poskytování zahraniční pomoci* vydaného v roce 1995 měla nejvyšší rozhodovací pravomoc vláda. Ministerstvo zahraničních věcí představovalo koordinátora, ostatní ministerstva měla zodpovědnost za jednotlivé projekty a finanční prostředky. Kritéria byla založena na naléhavosti pomoci vyjádřené sociální a ekonomickou úrovní¹⁷, úrovní demokracie a dodržování lidských práv a míře efektivity využití pomoci.¹⁸

¹² HOKROVÁ, M.; TÁBORSKÁ, S, eds., 2008.

¹³ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

¹⁴ LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan., 2009.

¹⁵ OECD, 2007

¹⁶ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

¹⁷ Rozvojovka [online], 2008.

¹⁸ KVÍČALA, Petr [online], 2010.

4. 2. 3. VÝVOJ ZRS ČR OD R. 2000

Výraznějším krokem k reformě systému české rozvojové pomoci se stala až *Koncepce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002-2007*, kterou vláda přijala v roce 2002.¹⁹ Tato koncepce upřesnila cíle a principy české rozvojové spolupráce a stanovila první prioritní země a sektory, do kterých měla ve stanoveném období přednostně směřovat česká pomoc.²⁰ Jako hlavní cíle zahraniční pomoci uváděla snižování chudoby a udržitelný rozvoj v méně rozvinutých částech světa. Snažila se o komplexnější pohled na problematiku chudoby se zohledněním hospodářských, sociálních a ekologických faktorů.²¹

Klíčovým mezníkem ve vývoji zahraniční spolupráce byl vstup České republiky do Evropské unie, která je v globálním měřítku největším poskytovatelem vnější pomoci.²² Se vstupem do Evropské unie začala Česká republika přispívat do obecného rozpočtu na rozvojovou spolupráci a později i do Evropského rozvojového fondu.²³ V roce 2004 byly proto přijaty nové *Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU*, které sice zachovaly dosavadní značně roztříštěný systém, ale přinesly několik metodických změn. Tyto zásady v roce 2005 doplnila *Pravidla pro výběr a financování projektů ZRS*. Mezi hlavní nedostatky takto nastaveného systému patřila nejasná odpovědnost, roztříštěnost systému a omezená schopnost reagovat na mezinárodní závazky. Při vědomí všech těchto nedostatků vláda v roce 2007 přijala důležité rozhodnutí o transformaci systému ZRS (usnesení vlády č.1070/2007) s cílem sjednotit a zefektivnit dosavadní systém.²⁴

V rámci probíhající transformace české rozvojové spolupráce byla v roce 2007 vytvořena jako meziresortní implementační orgán Česká rozvojová agentura (ČRA)²⁵ a jako koordinační orgán Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci.²⁶ ČRA má za úkol například identifikovat témata spolupráce v prioritních zemích, vést výběrová řízení, spolupracovat s neziskovými organizacemi, formulovat projekty rozvojové

¹⁹ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

²⁰ MZV, 2010b.

²¹ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

²² ADAMCOVÁ, Nicol, et al, 2006.

²³ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

²⁴ MZV, 2010b.

²⁵ Usnesení vlády ČR č. 1070 ze dne 19. září 2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

²⁶ LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan, 2009.

spolupráce a mnoho dalšího.²⁷ V roce 2010 byl poté schválen zcela nový *Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů*, který definuje a jasně odlišuje rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc, vymezuje pravomoci jednotlivých aktérů a zakotvuje Českou rozvojovou agenturu jako implementační organizaci české ZRS.²⁸

4. 3. PRIORITNÍ STÁTY ČR

V prvních letech poskytování pomoci směřovala Česká republika svou pomoc v rámci menších projektů do více než 40 zemí.²⁹ Vzhledem k tomu, že se jedná o relativně malý stát, který disponuje omezenými finančními i personálními prostředky, bylo zřejmé, že je třeba tento počet snížit.³⁰ Vynaložené prostředky nemohly přinést zlepšení sociální a ekonomické situace příjemců a ani nemohly výrazněji přispět k udržování dobrých vztahů mezi ČR a partnerskou zemí.³¹

Reformním krokem se stala *Koncepce české zahraniční rozvojové spolupráce pro období 2002-2007*, ve které bylo vyhlášeno zaměření české pomoci na omezování chudoby v rozvojových zemích³², a vláda stanovila počet prioritních zemí na dvacet.³³ Jednalo se o: Afghánistán, Angolu, Bolívii, Bosnu a Hercegovinu, Burkinu Faso, Etiopii, Jemen, Jugoslávii, Kazachstán, Libanon, Makedonii, Mali, Mongolsko, Namibii, Nikaraguu, Palestinu, Salvador, Ukrajinu, Uzbekistán a Vietnam³⁴.

V roce 2005 se v rámci *Zásad zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do Evropské unie* snížil tento počet na osm a pro jednotlivé prioritní státy byly vytvořeny Programy rozvojové spolupráce na období 2006–2010.³⁵ Další dvě země byly vyhodnoceny jako střednědobé priority (Afghánistán a Irák). Za prioritní země byly vybrány Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko a Černá

²⁷ KVÍČALA, Petr [online], 2010.

²⁸ Česká republika. Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů

²⁹ LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan, 2009. 56 s.

³⁰ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

³¹ Rozvojovka [online], 2008.

³² KVÍČALA, Petr [online], 2010.

³³ LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan, 2009.

³⁴ KVÍČALA, Petr [online], 2010.

³⁵ LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan, 2009.

Hora, Vietnam a Zambie.³⁶ Z původní koncepce tak dále přešlo pět států, tři byly zařazeny zcela nově (Moldavsko, Srbsko a Černá Hora a Zambie) a Afghánistán se stal dlouhodobějším příjemcem české pomoci. Výběrem těchto zemí se česká vláda zavázala poskytnout 75 % ODA prioritním zemím a 25 % neprioritním zemím.³⁷

Nová *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017* rozděluje prioritní státy do více kategorií (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 Rozdělení prioritních států ČR dle koncepce na období 2010 – 2017

PRIORITNÍ ZEMĚ	PROGRAMOVÉ ZEMĚ	OSTATNÍ ZEMĚ
Bosna a Hercegovina	Gruzie	Angola
Etiopie	Kambodža	Jemen
Moldavsko	Kosovo	Vietnam
Mongolsko	Palestinské autonomní území	Zambie
	Srbsko	

(zdroj: Česká Rozvojová Agentura, 2009)

Při výběru byly uplatněny 4 okruhy kritérií, které jsou vzájemně provázané:³⁸

- Dvoustranné a rozvojové vztahy s ČR
- Potřebnost rozvojové spolupráce na straně partnerské země - HND, HDI
- Přípravenost země pomoc přijímat - poverty reduction strategy papers, index vnímání korupce (Transparency International), úroveň dodržování lidských práv a základních svobod (Freedom House)
- Zohlednění dělby práce s ostatními dárci - poměr ODA per capita

Jak jsme mohli zaregistrovat, ze států Latinské Ameriky se na seznamu prioritních zemí České republiky objevila pouze Bolívie a to mezi zhruba čtyřiceti státy kam pomoc směřovala v počátcích české zahraniční rozvojové spolupráce. Země subsaharské Afriky a Latinské Ameriky dostávají celkově méně pomoci než jiné regiony.³⁹

³⁶ KVÍČALA, Petr [online], 2010.

³⁷ OECD, 2007.

³⁸ MZV ČR, 2010b., HDI = human development index, index lidského rozvoje

³⁹ OECD, 2007.

4. 4. FORMY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR

Zahraniční rozvojová pomoc České republiky by se dala rozdělit na pomoc bilaterální, která probíhá pouze mezi Českou republikou a přijímající zemí a na pomoc multilaterální, kdy jsou prostředky na jednotlivé projekty poskytovány vládám prostřednictvím mezinárodních organizací.⁴⁰

4. 4. 1. BILATERÁLNÍ SPOLUPRÁCE

Nejdůležitější formu české ZRS představují dvoustranné tedy bilaterální rozvojové projekty. Česká republika se v nich zaměřuje především na technickou spolupráci, ve které může lépe uplatnit své komparativní výhody. V rámci této formy probíhá spolupráce se všemi prioritními státy ČR. Dvoustranné projekty realizované českými subjekty hrají také roli při zvyšování podpory rozvojové spolupráce, protože jejich výsledky jsou pro veřejnost dobře viditelné.⁴¹

Poskytování rozvojové pomoci v konkrétní zemi je zpravidla podmíněno splněním několika kritérií. Mezi ně patří: respektování lidských práv, účast občanů na politickém životě (př. rozhodovací procesy), respektování zákonů, tržně a sociálně orientovaný přístup k hospodářskému rozvoji a vlastní rozvojová politika prosazovaná přijímající zemí.⁴²

Specifickou skupinu rozvojových projektů tvoří lokální projekty realizované českými zastupitelskými úřady (ZÚ). Díky dlouhodobějšímu působení v přijímající zemi umožňují cílenější pomoc vzdělávacím, zdravotnickým, sociálním zařízením, ale i nestátním neziskovým organizacím, místním komunitám, apod.⁴³ ZÚ mají důležitou roli při identifikaci vhodných témat projektů, při určování jejich účastníků a v zemích, ve kterých se uskutečňují projekty rozvojové a transformační spolupráce, se podílejí na monitorování a vyhodnocování českých aktivit.⁴⁴

⁴⁰ JEHLIČKAP., TOMEŠ J., DANĚK P., eds., 2000.

⁴¹ MZV ČR, 2010b.

⁴² JEHLIČKA P., TOMEŠ J., DANĚK P., eds., 2000.

⁴³ MZV ČR, 2010b.

⁴⁴ MZV ČR, 2010c.

4. 4. 1. 1 STIPENDIA

Poskytování stipendií ke studiu na státních vysokých školách představuje tradiční a významnou součást české rozvojové spolupráce. Tradice poskytování stipendií studentům z rozvojových zemí sahá až do 50. let minulého století a od té doby až do roku 1992 absolvovalo studium v Československu téměř 20 tis. cizinců.⁴⁵ Řada rozvojových zemí o ně projevuje trvalý zájem. Ročně tak studuje na českých vysokých školách přibližně 800 vládních stipendistů z rozvojových zemí.⁴⁶

System poskytování stipendií je následující. Nejprve MZV ČR ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR stanoví kvóty pro následující akademický rok. Prostřednictvím českých zastupitelských úřadů se o nabídce stipendií dozví ministerstvo školství příslušné rozvojové země a to poté zajistí výběr kandidátů.⁴⁷

Nově od roku 2011 jsou prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví stipendistům hrazeny náklady na zdravotní péči, ovšem celkově budou prostředky na poskytování stipendií do budoucna klesat.⁴⁸ V současné době dochází k postupné úpravě systému poskytování těchto stipendií. Stipendia pro studium v češtině zůstanou zachována, ta se týkají studia v bakalářském studijním programu, ale počet stipendií v anglickém jazyce týkající se magisterských programů bude snížen.⁴⁹

4. 4. 1. 2 TRANSFORMAČNÍ SPOLUPRÁCE

Transformační politika je termínem vyjadřujícím českou zahraniční politiku používanou pro podporu lidských práv a demokracie ve světě. Ochrana a prosazování lidských práv a základních svobod spolu s podporou demokracie patří mezi stěžejní cíle české zahraniční politiky.⁵⁰

Transformační spolupráce s přijímajícími zeměmi probíhá formou aktivit a projektů založených na dvoustranném či mnohostranném základě. Ty jsou připravovány s ohledem na potřeby cílových zemí a jejich obyvatel a s cílem dosáhnout s minimálními finančními prostředky maximálního výsledku. Projekty

⁴⁵ JELÍNEK, P.; DESSIEOVÁ, K.; NÁPRSTEK, M., 2004.

⁴⁶ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

⁴⁷ JELÍNEK, P.; DESSIEOVÁ, K.; NÁPRSTEK, M., 2004.

⁴⁸ MŠMT ČR, c2006.

⁴⁹ MZV ČR, 2010b.

⁵⁰ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

většinou realizují nestátní neziskové organizace z České republiky ve spolupráci s jejich partnery v cílových zemích. Metodou projektů je vzdělávání, šíření informací a sdílení zkušeností s procesem společenské transformace a nenásilným odporem proti totalitnímu režimu. Transformační spolupráce je koordinována a financována Ministerstvem zahraničních věcí České republiky, kde pro ni byl zřízen samostatný Odbor lidských práv a transformační politiky.⁵¹

Svou transformační zkušenost může Česká republika zúročit zejména ve vztahu k zemím, které jsou jí kulturně, geograficky, historicky nebo jinak blízké.⁵² Přednostně se tato forma pomoci zaměřuje na Bělorusko, Gruzii, Moldavsko a Ukrajinu, dále země západního Balkánu jako Bosnu a Hercegovinu, Srbsko a Kosovo a dále i Irák. Mezi geograficky vzdálenější priority patří Barma/Myanmar a Kuba.⁵³

4. 4. 2. MULTILATERÁLNÍ SPOLUPRÁCE

Česká republika vedle dvoustranné rozvojové pomoci rovněž poskytuje pomoc mnohostrannou a to přispíváním na rozvojové aktivity řady mezinárodních organizací.⁵⁴ Této formě se také říká multilaterální. Může být poskytována v podobě povinných členských příspěvků či zcela dobrovolných.⁵⁵ Přispíváme průběžně na práci organizací v systému OSN, Bretonwoodských institucí i orgánů EU.⁵⁶ Tyto příspěvky mohou být zcela obecného charakteru či účelově vázané. Česká republika se také podílí na konkrétních projektech mezinárodních organizací.⁵⁷

Multilaterální spolupráce je v určitých ohledech nenahraditelná. Vzhledem k propojenosti současného světa a komplexnosti problémů je pro zásadní a dlouhodobé zlepšení situace v chudých zemích nutná koordinovaná globální akce zahrnující rozsáhlý okruh politik např. otázky bezpečnosti, mezinárodního obchodu, boje s korupcí, opatření spojená se změnou klimatu, s migrací, ...apod.⁵⁸

⁵¹ MZV ČR, 2010c.

⁵² MZV ČR, 2010c.

⁵³ MZV ČR, 2010d.

⁵⁴ MZV ČR, 2002a.

⁵⁵ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

⁵⁶ MZV ČR, 2010b. , Bretonwoodské instituce - Mezinárodní měnový fond a Světová Banka

⁵⁷ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

⁵⁸ MZV ČR,2010b.

5. LATINSKÁ AMERIKA A JEJÍ POSTAVENÍ V SYSTÉMU MEZINÁRODNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI

Latinská Amerika není předním cílem světových politik v boji proti chudobě. Přednějším zájmem jsou africké a zejména nejméně rozvinuté státy tzv. Least Developed Countries - LDCs. Z Latinské Ameriky do této kategorie patří pouze Haiti.⁵⁹ Přesto do tohoto regionu směřuje rozvojová spolupráce realizovaná ať již multilaterálně prostřednictvím mezinárodních organizací či bilaterálně na úrovni jednotlivých států či ekonomických integrací.

V 80. letech byly hlavním obchodním partnerem oblasti Spojené státy, poté přišla éra investic Evropské unie a nyní se do popředí dostává Čína. Všichni tito aktéři v oblasti působí i v současnosti a tak mohou státy Latinské Ameriky profitovat z přítomnosti největších světových lídrů.⁶⁰

5.1 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE V RÁMCI ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ (OSN)

Organizace spojených národů byla založena 24. října 1945⁶¹ jako organizace, která má za cíl pomáhat státům udržovat světový mír a bezpečnost, a usilovat o rozvoj hospodářské, kulturní, sociální a humanitární spolupráce mezi všemi státy světa.⁶² Při vzniku se k těmto cílům přihlásilo 51 zemí⁶³, dnes má OSN již 192 členů.⁶⁴ Členem může být každý stát, který splňuje podmínky specifikované v Chartě OSN. Tato charta definuje práva a povinnosti členských států a ustanovuje orgány a postupy fungování celého OSN.⁶⁵

Již při svém vzniku si OSN stanovilo tyto 4 cíle:⁶⁶

1. Udržovat mír na celém světě

⁵⁹ UN-OHRLLS [online]. 2011

⁶⁰ SANTISO, Javier. 2007.

⁶¹ United Nations (New York), 1997.

⁶² POTOČNÝ, Miroslav, 1975.

⁶³ United Nations (New York), 1997.

⁶⁴ Informační centrum OSN v Praze [online]. 2005a., Očekává se přistoupení nově vzniklého státu Jižní Súdán.

⁶⁵ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁶⁶ United Nations (New York), 1997.

2. Rozvíjet přátelské vztahy mezi národy
3. Pracovat společně na zlepšování životních podmínek chudých lidí, bojovat proti hladu, negramotnosti a nemocem a vyzývat k respektování základních práv a svobod všech lidí
4. Být fórem, které napomáhá těmto cílům dosáhnout.

System Spojených národů zahrnuje celou řadu dalších přidružených orgánů a agentur.⁶⁷ V dohodách o přidružení jsou uznány kompetence jednotlivých agentur podle jejich statutů a výslovně je jim přiznáno postavení mezinárodních odborných organizací. Členské státy OSN udržují styky s těmito orgány a agenturami zpravidla pomocí stálých misí.⁶⁸

Různé druhy pomoci, které realizovalo OSN v rámci Rozvojových dekad (Rozvojová dekáda 1960–1970 a Druhá rozvojová dekáda v letech 1971–1980)⁶⁹ prostřednictvím Rozšířeného programu technické pomoci (EPTA - Expanded Programme of Technical Assistance) a Zvláštního fondu (SF - Special Fund), sloučilo Valné shromáždění v listopadu 1965 v Rozvojový program OSN.⁷⁰ Tento program se tedy skládal ze dvou institucí, které fungovaly zprvu odděleně. V roce 1971 byly ovšem plně sloučeny v jednu organizaci se zastřešujícím názvem Rozvojový program OSN (UNDP - United Nations Development Programme). Tento program byl zaměřen na uskutečňování prioritních rozvojových projektů. Jeho činnost se v tomto období dotýkala téměř všech oblastí rozvoje, od průmyslu až po různá sociální opatření. V roce 1972, tedy nedlouho po vzniku Rozvojového programu, získaly latinskoamerické státy 17 % z celkové částky věnované na rozvojovou pomoc.⁷¹

V současnosti je hlavním koordinačním orgánem OSN pro rozvojovou spolupráci právě Rozvojový program OSN.⁷² Působí ve 176 zemích⁷³, kde podporuje řešení rozvojových problémů a zasazuje se o pomoc při omezování chudoby, budování demokratických systémů, předcházení krizím a pomoci při následné obnově. Zabývá se také problematikou AIDS, otázkami energetiky a životního prostředí a působí

⁶⁷ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁶⁸ POTOČNÝ, Miroslav, 1964.

⁶⁹ OSN, 2005.

⁷⁰ RAUSCHNING, D; WIESBROCK, K.; LAILACH, M. eds., 1997.

⁷¹ POTOČNÝ, Miroslav, 1975.

⁷² NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁷³ UNDP[online]. 2011.

i v oblasti informačních a komunikačních technologií. Je hlavním koordinátorem aktivit při naplňování Rozvojových cílů tisíciletí. Spravuje Kapitálový rozvojový fond OSN (UNCDF), Rozvojový fond OSN pro ženy (UNIFEM) a Program dobrovolníků OSN (UNV).⁷⁴ Stěžejní publikací, kterou UNDP každoročně vydává, je Zpráva o lidském rozvoji (Human Development report), která byla poprvé publikována v roce 1990.⁷⁵

Mezi další významné rozvojové agentury OSN patří Světová zdravotnická organizace (WHO), Dětský fond OSN (UNICEF), Program OSN pro životní prostředí (UNEP), Kancelář vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) či Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO).

Světová zdravotnická organizace se zabývá zdravím na globální úrovni. Utváří zdravotní výzkumné plány, stanovuje normy a standardy, poskytuje technické podpory jednotlivým státům a sleduje a vyhodnocuje zdravotní trendy.⁷⁶ Zdraví je dle této organizace definováno jako stav celkového tělesného, duševního a sociálního blaha, a nikoli jen jako nepřítomnost nemoci.⁷⁷

Práci Dětského fondu OSN řídí Úmluva o právech dítěte, která je celosvětově nejvíce akceptovanou mezinárodní normou týkající se lidských práv. UNICEF pečuje o veškeré aspekty zdraví dětí od narození až po dospělost. Zabývá se tématy jako je očkování, správná výživa matek, omezování šíření HIV/AIDS a postiženým touto chorobou poskytuje potřebnou pomoc, dále podporuje vzdělávání dívek a bojuje s neprávím páchaným na dětech.⁷⁸

Posláním Programu OSN pro životní prostředí je stát v čele úsilí na ochranu životního prostředí a podporovat spolupráci v oblasti nalezení způsobů, jakými by státy a národy mohly zvyšovat svou životní úroveň, aniž by ohrozily životy budoucích generací.

⁷⁴ OSN, 2005.

⁷⁵ EBERSTADT, Nicholas, 1997.

⁷⁶ World Health Organization [online]. 2011.

⁷⁷ POTOČNÝ, Miroslav, 1964.

⁷⁸ Informační centrum OSN v Praze [online]. 2005b.

Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky je pověřen koordinací mezinárodní činnosti na ochranu uprchlíků a řešením všech souvisejících problémů.⁷⁹

FAO je orgánem OSN pro otázky rozvoje zemědělských oblastí. Snaží se zmírňovat chudobu a hlad obyvatel zemědělských oblastí prostřednictvím podpory zemědělského rozvoje, lepší výživy a zajišťováním tzv. „potravinové bezpečnosti“⁸⁰ tedy dosažitelnosti a stability potravinových zásob na národní úrovni domácností a jednotlivců.⁸¹

Další organizace viz tabulka č. 1.

Tabulka č. 2 Přehled hlavních agentur OSN zaměřených na rozvoj

FAO	Organizace pro výživu a zemědělství
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (Světová banka)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj
IFAD	Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství
ILO	Mezinárodní organizace práce
IMF	Mezinárodní měnový fond
INSTRAW	Mezinárodní výzkumný a vzdělávací ústav pro podporu žen
OHCHR	Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva
UNCHS	Centrum OSN pro lidská obydlí (Habitat)
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
UNDP	Program OSN pro rozvoj
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
UNESCO	Organizace pro výchovu, vědu a kulturu
UNFPA	Fond OSN pro populační činnost
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
UNICEF	Dětský fond OSN
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj
UNIFEM	Rozvojový fond OSN pro ženy

⁷⁹ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁸⁰ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁸¹ JENÍČEK, V., 2003.

UNOPS	Úřad OSN pro servisní zabezpečení projektů
UNRISD	Výzkumný ústav OSN pro sociální rozvoj
UNV	Program dobrovolníků OSN
WHO	Světová zdravotnická organizace
WFC	Rada pro světovou výživu
WFP	Světový potravinový program

V Latinské Americe kromě již zmíněných agentur a institucí působí ještě jedna specializovaná instituce OSN. Jedná se o Ekonomickou komisi pro Latinskou Ameriku a Karibskou oblast (ECLA - The Economic Commission for Latin America, špan. CEPAL).⁸² Byla založena s cílem přispět ekonomickému rozvoji této oblasti. ECLA spolupracuje s různými organizacemi ať již státními, regionálními či mezinárodními. Zabývá se otázkami rozvoje hospodářského a sociálního plánování, zemědělství, průmyslového a vědeckého rozvoje, mezinárodního obchodu, regionální integrace a spolupráce, a podobně.⁸³

5.2 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE EVROPSKÉ UNIE (EU)

Rozvojová politika Evropské unie je dlouhodobě zaměřena na velký počet rozvojových zemí ze všech koutů světa. ⁸⁴ Již v počátcích vzniku Evropského společenství byla pomoc směřována do bývalých kolonií členských států.⁸⁵ Právního ukotvení se jí ale dostalo až s přijetím Smlouvy o Evropské unii.⁸⁶

Rozvojová spolupráce EU je doplňkem rozvojových politik členských států. Každý člen Evropské unie má své vlastní bilaterální programy, které reflektují zejména národní zájmy. Evropská unie se snaží ve spolupráci se svými členskými státy politiky v oblasti rozvojové spolupráce koordinovat a programy pomoci sladovat.⁸⁷ Evropská

⁸² EBERSTADT, Nicholas, 1997.

⁸³ srov. Informační centrum OSN v Praze[online]. 2005c. a The Economic Commission for Latin America (ECLA) [online]. 2000-2011

⁸⁴ HALAXA, Petr, 2004.

⁸⁵ NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., 2004.

⁸⁶ SVOBODA, Pavel. 1999.

⁸⁷ HOKROVÁ, M., TÁBORSKÁ, S., eds., 2008., provedena úprava terminologie pojmů podle Lisabonské smlouvy

rozvojová politika má za cíl podporovat hospodářský a sociální rozvoj rozvojových zemí a podpořit jejich postupné a harmonické zapojování do světové ekonomiky. Důraz je kladen zejména na boj proti chudobě.⁸⁸ Pro naplňování těchto a dalších cílů využívá EU tři finanční zdroje: řádný rozpočet EU, Evropský rozvojový fond (EDF) a Evropskou investiční banku. Zatímco z řádného rozpočtu jsou financovány aktivity v Latinské Americe, Asii, středomořských státech a v zemích východní Evropy, Evropský rozvojový fond je určen výhradně pro spolupráci se 79 státy tzv. ACP skupiny (Africa, Caribic, Pacific Group of States).⁸⁹

Ze států Karibiku patří do této skupiny: Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamajka, Svatý Kryštof a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny, Surinam a Trinidad a Tobago.⁹⁰ Tyto státy podepsaly s Evropskou unií nejprve dohody z Yaoundé, které navázaly na post-koloniální vztahy. Po těchto dohodách přišla na řadu dohoda z Lomé, která byla v roce 2000 nahrazena dohodou z Cotonou. Tato dohoda je platná na následujících 20 let s možností jejího přehodnocení každých 5 let. V červnu roku 2005 došlo k první revizi stávající dohody, která měla dle Evropské komise posílit vztahy mezi Unií a zeměmi ACP, nicméně v revizi byl pouze potvrzen princip reciprocity.⁹¹ Cotonouská dohoda zdůrazňuje důležitost integrace ACP států do světové ekonomiky a také potřebu větší koordinace mezi mezinárodními donory. Dále se snaží o rozvojovou spolupráci s menším zaměřením na vlády, ale za širšího zapojení nestátních aktérů a místních vlád. Všichni tito aktéři budou přizváni ke konzultacím směřujících k formulaci Národních indikativních programů (NIPs - National Indicative Programmes), které vysvětlují krok za krokem, jaké množství financí bude jednotlivým ACP státům poskytnuto a jakým způsobem s nimi bude nakládáno.⁹² Výrobky ze států této skupiny mají také téměř volný přístup na trhy EU, a to bez celního zatížení nebo kvantitativních restrikcí,⁹³ což způsobuje, že většina z nich je závislá na exportu na trhy Evropské unie.⁹⁴

⁸⁸ SVOBODA, Pavel. 1999.

⁸⁹ HALAXA, Petr, 2004.

⁹⁰ European Commission [online]. 2010b.

⁹¹ BADÍK, Roman, 2007.

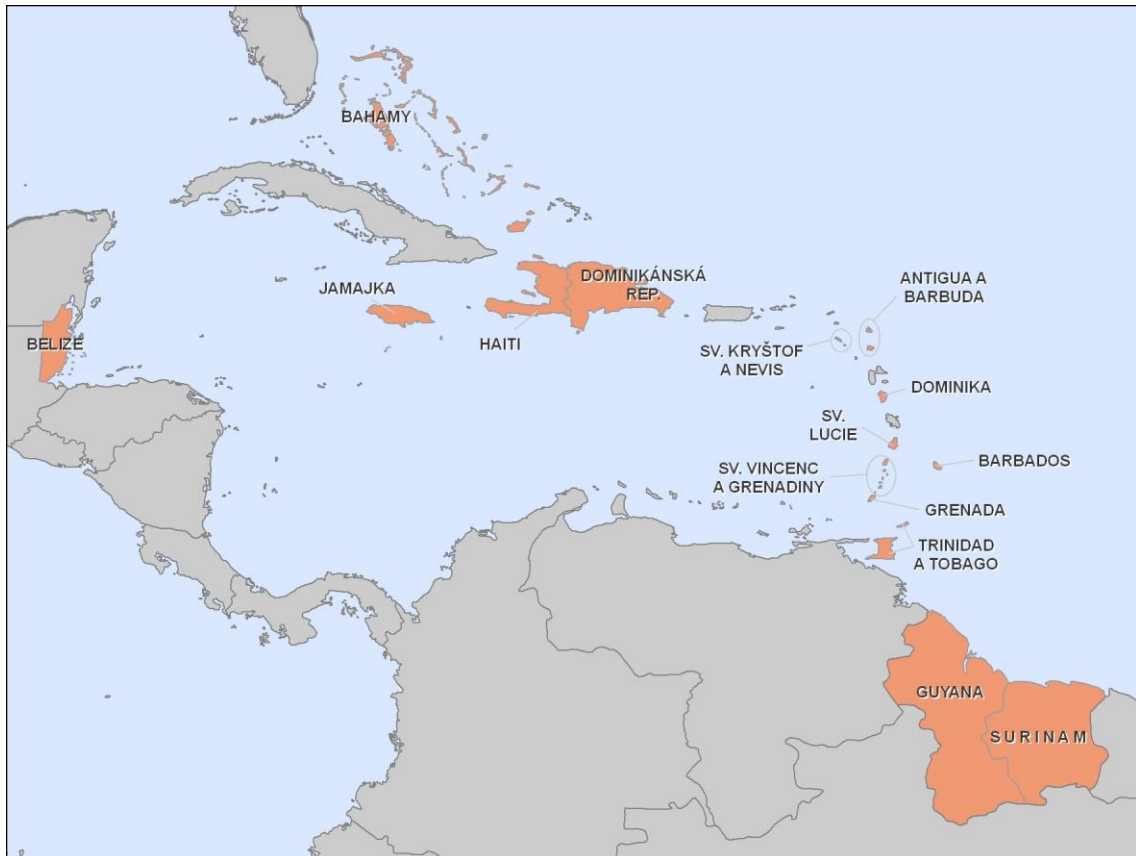
⁹² HURT, Stephen, 2003.

⁹³ SVOBODA, Pavel. 1999.

⁹⁴ HURT, Stephen, 2003.

Dohoda z Cotonou také definuje 4 hlavní principy vztahů mezi EU a ACP:⁹⁵

- Rovnost stran a odpovědnost každého ze států ACP za vlastní rozvoj
- Zahrnutí i nestátních aktérů do mezinárodních vztahů
- Důležitost politického dialogu v rámci celého rámce EU-ACP
- Potřeba různorodosti vztahů vzhledem k nárůstu diverzity stupně rozvoje mezi státy

Obrázek č. 1 Státy Karibiku ze skupiny ACP

(zdroj geodat: MapAbility.com, upraveno dle The Secretariat of the African, Caribbean and Pacific Group of States, 2010)

Celá Latinská Amerika by se dala rozdělit do 4 regionálních integračních skupin a 2 států, které nejsou řádnými členy žádné z těchto skupin. Jedná se o Středoamerický volný trh (MCCA - Mercado Común Centroamericano), Andské společenství (CAN - Comunidad Andina), Společný trh Jihu (MERCOSUR - Mercado Común del Sur) a Karibské společenství (CARICOM - Caribbean Community). Dvěma specifickými státy jsou Chile a Mexiko. Mexiko je členem Severoamerické dohody

⁹⁵ HURT, Stephen, 2003.

o volném obchodu (NAFTA) a Chile je přidruženým členem sdružení MERCOSUR i Andského společenství. Proto Evropská unie s těmito dvěma státy navázala bilaterální spolupráci a uzavřela samostatné dohody o volném obchodu.⁹⁶ Vzhledem ke vztahům k Evropské unii má zvláštní postavení i CARICOM, protože většina jeho členů jsou zároveň účastníky dohody z Cotonou.⁹⁷

Mercosur, Andské společenství a Středoamerický volný trh jsou tři organizace, se kterými Evropská unie uzavírá dohody na regionální bázi, které se týkají hospodářství, obchodních otázek a investic, případně spolupráce v oblasti životního prostředí.⁹⁸ Každé dva roky se koná summit představitelů EU a latinskoamerických politiků. První z nich se uskutečnil v roce 1999 v Riu (další poté: 2002 Madrid, 2004 Guadalajara, 2006 Vídeň, 2008 Lima, 2010 Madrid).⁹⁹ Na těchto setkáních se představitelé dohodli na bi-regionální strategii partnerství se zaměřením na politickou, ekonomickou a kulturní sféru.¹⁰⁰

Závěrečná deklaráce IV. summitu EU-LAC „Strengthening the Bi-regional Strategic Association“, který se konal ve Vídni v roce 2006, definovala tato základní témata vzájemné spolupráce:¹⁰¹

1. Demokracie a lidská práva, posilování principů dobrého vládnutí
2. Zásady multilateralismu na mezinárodní scéně a respektování mezinárodního práva
3. Mezinárodní terorismus
4. Drogy a organizovaný zločin
5. Životní prostředí (včetně prevence katastrof)
6. Energie, energetické zdroje a energetická bezpečnost
7. Asociační dohody, regionální integrace, otázky mezinárodního obchodu
8. Hospodářský růst a zaměstnanost
9. Boj proti chudobě, sociální nerovnosti a marginalizaci
10. Rozvojová spolupráce a financování mezinárodního rozvoje
11. Migrace

⁹⁶ JUNGBAUER, Radomír, 2006.

⁹⁷ KRAKOWSKI, Michael, 2008.

⁹⁸ SVOBODA, Pavel. 1999.

⁹⁹ KRAKOWSKI, Michael, 2008.

¹⁰⁰ European Commission, 2006.

¹⁰¹ ZAJAC, Štěpán., 2006.

12. Sdílení znalostí, budování lidských kapacit a kulturní spolupráce.

Evropské společenství začalo poskytovat rozvojovou pomoc Latinské Americe v 70. letech. K prudkému nárůstu poskytování pomoci došlo zejména v průběhu 80. let, kdy v letech 1985–1989 poskytlo latinskoamerickým státům 5 mld. USD a v letech 1990–1994 se tato částka dokonce zdvojnásobila.¹⁰² Za posledních 10 let zde Evropská komise financovala více než 450 projektů a programů za více než 3 mld. € (*přepočteno pro srovnání = 4,3 mld. USD dle kurzu ze dne 27. 6. 2011*).¹⁰³ Objemy prostředků rozvojové spolupráce do oblasti Latinské Ameriky jsou však stále výrazně nižší než v případě spolupráce se zeměmi ACP.¹⁰⁴

Současné priority evropské politiky v oblasti Latinské Ameriky jsou podpora regionálních integrací a vyjednávání k ustanovení asociačních dohod se státy a uskupeními v Latinské Americe, směřování rozvojové spolupráce k redukci chudoby a sociální nerovnosti, a zlepšování úrovně vzdělání.¹⁰⁵ V regionálním programovém dokumentu pro období 2007–2013 si Evropská komise dává za cíl zaměřit se na tři oblasti aktivit:¹⁰⁶

- Sociální soudržnost, snižování chudoby a nerovnosti, spolupráce v boji proti drogám
- Regionální integrace a ekonomická spolupráce
- Investice do lidských zdrojů a nárůst vzájemného porozumění mezi Evropskou Unií a Latinskou Amerikou.

Zásady spolupráce Unie s jednotlivými zeměmi a regiony jsou obsaženy v tzv. *Country and Regional Strategy Papers*.¹⁰⁷ Tyto dokumenty definují mj. priority spolupráce.¹⁰⁸

Latinskoamerický region má vysoký rozvojový potenciál a roste i jeho politická role na mezinárodní scéně. Čelí ovšem mnoha výzvam, které mohou mít destabilizující charakter a které mohou ovlivnit partnerství s Evropskou unií. Výzvou pro další spolupráci je pro latinskoamerické státy přechod k více demokratickým vládám,

¹⁰² FRERES, Christian, 2000

¹⁰³ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, 2009.

¹⁰⁴ HOKROVÁ, M., TÁBORSKÁ, S., eds., 2008.

¹⁰⁵ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, 2009.

¹⁰⁶ European Commission, 2007.

¹⁰⁷ HALAXA, Petr, 2004.

¹⁰⁸ European Commission, 2010a.

potlačení ilegální produkce drog a organizovaného zločinu a environmentální otázky.¹⁰⁹ I přesto se Evropská unie stala nejvýznamnějším dárce vnější pomoci do této oblasti.¹¹⁰

5.3 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČÍNY

Čína se postupně stala dalším důležitým hráčem v Latinské Americe.¹¹¹ V 70. a 80. letech navázala diplomatické vazby s většinou států v regionu a od počátku 21. století své vztahy dále utužuje. Spolupracuje s latinskoamerickými státy zejména v oblasti obchodu, vědy a techniky, kultury a vzdělávání a dochází i k vzájemné podpoře v oblasti mezinárodních vztahů.¹¹²

Čínská lidová republika (ČLR) začala poskytovat pomoc jiným zemím v 50. letech minulého století. Od té doby se zhruba 120 zemí stalo příjemcem její pomoci a 20 zemím se dostalo jednorázové podpory.¹¹³ V 60. a 70. letech směřovala čínská pomoc zejména do socialistických států jako je Kuba nebo Chile (za Allendeho vlády).¹¹⁴ Od té doby Čína prudce zvýšila počet programů mezinárodní spolupráce¹¹⁵ a poskytla mnoha rozvojovým zemím rozsáhlou materiální a technologickou pomoc. Mezi hlavní oblasti pomoci patří rozvoj energetiky, výzkum nerostného bohatství, lesnictví, rybolov a zúrodnování půdy.¹¹⁶ Rozvojová pomoc Číny do Latinské Ameriky je však alokována na základě čínských politických a ekonomických zájmů, nikoli podle potřeb přijímajících zemí.¹¹⁷

Čína přijala následující modus operandi: vyjedná a zajistí si pravidelné přísuny ropy výměnou za investice. Poté použije obchodní vazby k uzavření dohod o politické a vojenské spolupráci.¹¹⁸ Oblastí velkého zájmu je tedy energetika, především zajištění surovinových zdrojů, a zemědělské produkty. V Číně žije téměř 20 % světové

¹⁰⁹ European Commission, 2006.

¹¹⁰ JUNGBAUER, Radomír, 2006.

¹¹¹ LI, He, 2007.

¹¹² Chinese Government's Official Web Portal, [online]. 2008.

¹¹³ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010a

¹¹⁴ LI, He, 2007.

¹¹⁵ DIAZ, Jr., Michael; LEE, Roberto Q, 2009.

¹¹⁶ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010a.

¹¹⁷ LI, He, 2007.

¹¹⁸ LAFARGUE, Francois. 2006.

populace, ale vlastní pouze 7 % obdělávatelné půdy, musí proto většinu zemědělských komodit, zejména těch náročných na půdu (např. sojové boby), dovážet.¹¹⁹

Na konci roku 2005 přímé zahraniční investice (PZI) Číny do regionu Latinské Ameriky a Karibiku činily 11,5 mld. USD, největším příjemcem byly ovšem Kajmanské ostrovy (daňový ráj).¹²⁰ V roce 2010 dosáhly 15 mld. USD, tedy 9 % celkových přímých zahraničních investic do celé oblasti.¹²¹

V současné době je čínský rozvojový program také determinován tím, zda jednotlivé státy diplomaticky uznávají nebo neuznávají vládu na Taiwanu. Příkladem může být Kostarika, která v roce 2007 uznala za reprezentanta Číny vládu v Pekingu a od té doby podepsala s ČLR již 11 dohod. Tyto dohody byly zaměřeny na ekonomiku, kulturu, obchod, technologie, turismus, imigraci a finanční spolupráci. Dalším příkladem mohou být Grenada a Dominikánská republika, které se také po příklonu k Pekingu staly příjemcem rozsáhlých investic a rozvojové spolupráce.¹²²

Čínská přítomnost v Latinské Americe může být brána jako politická, vojenská i ekonomická hrozba. Čínský vliv na místní levicově orientované vlády je nezpochybnitelný. Vlivem obchodování států Latinské Ameriky s Čínou také dochází k menší závislosti na obchodování se Spojenými státy a tudíž i k oslabení moci USA v regionu.¹²³ Skutečnost, že představitelé latinskoamerických států vítají pekingské politiky, neznamená, že průměrný občan této oblasti bude mít z čínské přítomnosti nějaký užitek.¹²⁴ Objevují se výhrady zejména ze strany soukromého sektoru. V Brazílii levný čínský dovoz téměř zničil místní textilní a obuvnický průmysl. Brazílská vláda tak musela na některé čínské textilní výrobky uvalit antidumpingová cla.¹²⁵

Stanovit přesný objem čínské zahraniční pomoci je složitým problémem vzhledem k neaktuálním údajům ve statistikách a nejasnému rozdělení kategorií. Mezi nejčastější formy rozvojové spolupráce patří nenávratná pomoc v podobě grantů a výhodné úvěry.¹²⁶ Klíčovým bodem čínské spolupráce je poskytnutí úvěrů výměnou

¹¹⁹ DIAZ, Jr., Michael; LEE, Roberto Q, 2009.

¹²⁰ LI, He, 2007.

¹²¹ TREJBAL, Václav, 2011.

¹²² DIAZ, Jr., Michael; LEE, Roberto Q, 2009.

¹²³ LAFARGUE, Francois. 2006.

¹²⁴ LI, He, 2007.

¹²⁵ TREJBAL, Václav, 2011.

¹²⁶ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010a

za stabilní dodávky potravin, ropy a dalších komodit, případně za garanci najmutí čínských společností na realizaci projektů.¹²⁷ Díky poskytnutým úvěrům se realizovalo 1600 projektů, v rámci nichž byl vybudován rozsáhlý výrobní potenciál v průmyslu, zemědělství, vzdělávání, v energetice a v dopravě.¹²⁸

Dle odhadů čínská zahraniční pomoc poskytnutá Africe, Latinské Americe a Jihovýchodní Asii činila v r. 2005 téměř 970 mil. USD, přičemž Světová banka předpokládá současnou úroveň pomoci okolo 2 mld. USD, z čehož by zhruba 13 % připadalo na Latinskou Ameriku a Karibik.¹²⁹

Peking dle svých oficiálních postojů usiluje o budování a rozvoj partnerství založeném na rovnosti a vzájemném prospěchu.¹³⁰ Současné cíle čínské politiky v Latinské Americe jsou:¹³¹

- podpora vzájemné důvěry a respektu
- užší spolupráce a nalezení strategií prospěšných pro obě strany
- podpora vzájemných kulturních a personálních výměn, výměna zkušeností a společné úsilí o lidský rozvoj
- podpora principu jedné Číny (kontakt pouze s Pekingem)

5.4 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ŠPANĚLSKA

Španělsko spojuje s regionem Latinské Ameriky nejen společná historie (kolonialismus) či kulturní a jazyková spřízněnost, ale také ekonomické a politické vztahy.¹³² Latinská Amerika byla vždy vhodnou oblastí pro expanzi španělských firem, což podpořily vlády latinskoamerických států, když se rozhodly v době světové krize k otevření svých trhů pro zahraniční investice.¹³³ Z těchto důvodů je do tohoto regionu směřována také většina španělské rozvojové spolupráce. V roce 2008 dle plánu

¹²⁷ TREJBAL, Václav, 2011.

¹²⁸ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010a.

¹²⁹ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010a.

¹³⁰ DIAZ, Jr., Michael; LEE, Roberto Q, 2009.

¹³¹ Chinese Government's Official Web Portal, [online]. 2008.

¹³² RADAČIČOVÁ, Simone, 2010.

¹³³ TORAL, Pablo, 2001.

schváleného vládou mělo být na oficiální rozvojovou pomoc poskytnuto 5,5 mld. €, z čehož 40 % mělo být směřováno do zemí Latinské Ameriky.¹³⁴

Rozvojovou spoluprací Španělska má na starosti Španělská agentura pro mezinárodní rozvojovou spolupráci AECID (La Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo), která funguje v gesci španělského Ministerstva zahraničních věcí a spolupráce. Ministerstvo vede a koordinuje rozpočet pro rozvojovou spolupráci, zatímco AECID zodpovídá za koordinaci a organizaci konkrétních projektů a programů.¹³⁵ Španělsko využívá různé formy rozvojové spolupráce např. kooperační programy a projekty, přímé podpory rozpočtů (tzv. program budget support) a fondů, programy mikrokreditů, ale také granty pro neziskové organizace. Pomáhá i poskytováním humanitární pomoci, zvyšováním povědomí o globálních problémech a podporuje rozvojové vzdělávání. Součástí agentury je také řada dalších orgánů a institucí, které agentuře pomáhají v lepší realizaci rozvojové spolupráce.¹³⁶

Finance na konkrétní rozvojovou spolupráci jsou poskytovány prostřednictvím mezinárodních organizací¹³⁷ či prostřednictvím nevládních neziskových organizací, které se na celkové pomoci Španělska podílí až 10 %.¹³⁸

Teritoriálně rozděluje Španělsko svou rozvojovou spolupráci do 3 kategorií:

- Skupina A

Jedná se o státy, které mají potenciál pro vytvoření dlouhodobého partnerství, a do kterých putuje většina oficiální rozvojové pomoci (ODA). Pro každý z těchto států se vypracovává rámcový strategický plán. Ze států Latinské Ameriky se jedná o Honduras, Nikaraguu, Salvador, Guatemalu, Haiti, Bolívii, Peru, Ekvádor a Dominikánskou republiku.

- Skupina B

Spadají sem země, které mají velmi nízké příjmy a které nejsou zahrnuty do skupiny A. Spolupráce s nimi je zaměřena na jeden či více klíčových sektorů ale s jednotným

¹³⁴ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010b.

¹³⁵ AECID [online]. 2007.

¹³⁶ AECID, 2009.

¹³⁷ AECID, 2009.

¹³⁸ FRERES, Christian, 2000

přístupem a selektivním využitím nástrojů spolupráce. Ze států Latinské Ameriky sem v aktuálním období patří pouze Kolumbie.

- o Skupina C

Do této skupiny patří státy, které jsou schopny vytváření strategií na podporu rozvoje, ale v nichž zároveň žije část obyvatelstva v nedostatečných sociálních a ekonomických podmínkách. Těmto zemím bude poskytnuta přesně mířená pomoc. Z oblasti Střední a Jižní Ameriky a Karibiku sem řadíme Kostariku, Brazílii, Mexiko, Venezuelu, Panamu, Argentinu, Uruguay a Kubu.¹³⁹

Sektorově je španělská pomoc zaměřena na sektory a oblasti, které sami příjemci označí za prioritní pro snížení chudoby. Základním kritériem je, aby okolo 20 % španělské oficiální rozvojové pomoci bylo určeno na základní sociální služby, jako je zdravotnictví a školství.¹⁴⁰

Španělská rozvojová spolupráce si do dalšího období vytyčila tyto konkrétní priority: boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, podporu lidských práv a demokratizace, genderovou problematiku, udržitelný rozvoj a respekt a podporu kulturní diverzity.¹⁴¹

¹³⁹ srov. AECID, 2009. a Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010b

¹⁴⁰ Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. [online]. 2010b

¹⁴¹ AECID, 2009.

6. ČESKÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE SMĚŘOVANÁ DO LATINSKÉ AMERIKY

Česká republika nemá přímé politické zájmy v Latinské Americe, což ovšem neznamená, že jsou vztahy mezi Českou republikou a regionem Latinské Ameriky založeny pouze na vzájemné obchodní výměně, i když ta stojí bezpochyby na předním místě.¹⁴²

6.1 VÝVOJ VZTAHŮ ČESKÉ REPUBLIKY A LATINSKÉ AMERIKY

6.1.1 POČÁTEK VZÁJEMNÝCH VZTAHŮ

První kontakty mezi Čechy a obyvateli Latinské Ameriky byli zaznamenány již v 17. století, kdy do Latinské Ameriky putovali jezuitští misionáři. V období 17.–18. století zde působilo zhruba 150 členů české provincie Tovaryšstva Ježíšova.¹⁴³ Jezuitský řád se rozšířil téměř do celého světa, ovšem jeho éra netrvala příliš dlouho. V roce 1773 byl celý řád zrušen papežem Klementem XIV.¹⁴⁴

Od 18. století, kdy došlo k prudkému rozvoji průmyslu v Evropě, se začaly rozvíjet zejména vztahy obchodní (viz kapitola 6.2. Hospodářství a zahraniční obchod). Jistou roli ve vytváření vztahů mezi českými (československými) a latinskoamerickými zeměmi měla i migrace Čechů a Slováků, která začala ve větší míře okolo roku 1850 a pokračovala dále i v průběhu 20. století.¹⁴⁵ Důvody imigrace byly zprvu hospodářské, později zejména politické a ideové.¹⁴⁶ Některé odhady hovoří o více než 40 tis. československých imigrantů do Latinské Ameriky jen během 30. let 20. století.¹⁴⁷ Nejvíce jich směřovalo do Argentiny a Brazílie, kde dodnes sídlí největší komunity českých krajanů.¹⁴⁸ Po příchodu do oblasti se někteří krajané sdružovali do krajanských

¹⁴² Zajac, Štěpán, 2006.

¹⁴³ BARTEČEK, Ivo, 2001.

¹⁴⁴ Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova. 2006.

¹⁴⁵ Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁴⁶ BARTEČEK, Ivo; PAVLÍČEK, Jaromír. 1998.

¹⁴⁷ BARTEČEK, Ivo. 2004.

¹⁴⁸ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

spolků, zakládali vlastní sportovní kluby a organizace a v některých státech vydávali i svůj vlastní tisk.¹⁴⁹

V roce 1918, po vyhlášení samostatnosti Československa (ČSR), byla Argentina první ze zemí Latinské Ameriky, která nás právně (de iure) uznala. Postupně Československo navázalo diplomatické styky i s ostatními latinskoamerickými státy (podrobněji viz příloha č. 1). Hlavním cílem bylo navázání ekonomické spolupráce a zajištění nových obchodních cest. Negativní vliv na československo-latinskoamerické vztahy měla studená válka (silný vliv USA v oblasti) a časté změny vlád v jednotlivých zemích.¹⁵⁰

Co se týká rozvojové spolupráce, Československo poskytovalo latinskoamerickým zemím ekonomickou i technickou pomoc, která směřovala zejména do oblasti rozvoje průmyslu a zemědělství. Technická pomoc se zaměřovala na geologické výzkumy, výzkumy nerostného bohatství, poskytování technických a technologických dokumentací a také na vysílání odborníků.¹⁵¹

6.1.2 VÝVOJ VZTAHŮ S ČESKOU REPUBLIKOU

Většina diplomatických vztahů byla se státy Latinské Ameriky navázána již v roce 1993, kdy vznikla samostatná Česká republika. V roce 1994 přibyl Salvador, v roce 1995 Svatý Vincenc a Grenadiny, roku 1996 shodně Belize, Barbados, Surinam a Svatá Lucie, roku 1997 se podařilo navázat vztahy i s republikou Trinidad a Tobago a s Antiguou a Barbudou, jako poslední přibýly Haiti (2005) a Svatý Kryštof a Nevis (2010).¹⁵²

K rozvoji mezinárodních vztahů přispívá také množství zastupitelských úřadů, které má Česká republika na území Latinské Ameriky. Mezi zastupitelské úřady ČR patří velvyslanectví, konzulární úřady a konzulární úřady vedené honorárními konzuly. Ještě donedávna měla ČR v Latinské Americe 9 velvyslanectví (v Bogotě, Brasílii, Buenos Aires, Caracasu, Havaně, Limě, Mexiku, Santiagu a San José), 1 generální konzulát v São Paulu a řadu honorárních konzulátů napříč

¹⁴⁹ Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁵⁰ Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁵¹ Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁵² MZV ČR, 2010e.

latinskoamerickými státy.¹⁵³ V říjnu roku 2009 bylo zveřejněno rozhodnutí vlády o uzavření šesti českých zastupitelských úřadů. Dva z nich se nacházejí v Latinské Americe, jmenovitě se jedná o české velvyslanectví v kolumbijské Bogotě a o konzulát v brazilském São Paulu.¹⁵⁴ Dalším rušením byl zasažen zastupitelský úřad ve venezuelském Caracasu a v kostarickém San José, kterým skončila působnost k 31. 1. 2011.¹⁵⁵ Tato rozhodnutí byla mnoha politiky kritizována, protože díky nim Česká republika výrazně omezila svá další působení v regionu.¹⁵⁶

Latinská Amerika se od vzniku samostatné České republiky nikdy neřadila mezi prioritní oblasti české zahraniční politiky, zájem o ni byl spíše okrajový. Nicméně její současný rostoucí ekonomický potenciál přispívá k rostoucímu významu jednotlivých zemí i integračních uskupení Latinské Ameriky pro českou zahraniční politiku.¹⁵⁷ Téměř se všemi latinskoamerickými státy udržuje vláda ČR bezkonfliktní vztahy, které jsou většinou založeny na obchodní bázi a na vzájemně výhodné spolupráci při kooperaci na mezinárodních fórech. Cílem kritiky českých politiků a lidsko-právních českých nevládních organizací se stává pouze politika Kuby a v poslední době také Venezuely.¹⁵⁸

6.2. HOSPODÁŘSTVÍ A ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Jak je zmíněno již výše, Československo (dříve i Rakousko-Uhersko) udržovalo se státy Latinské Ameriky vztahy především na obchodní úrovni. Nejdůležitějším takovým partnerem byla Argentina, dále pak Brazílie, Kolumbie, Uruguay, Mexiko, Venezuela a Kuba.¹⁵⁹ V některých zemích již před 1. světovou válkou působilo zastoupení závodů Škoda, Baťa, českých textilních společností, skláren a rozvíjela se i spolupráce v oblasti pivovarnictví. Pro země Latinské Ameriky bývalo předválečné Československo odbytištěm kávy, kakaa, masa, kůží a dalších, většinou zemědělských

¹⁵³ MZV ČR, 2009.

¹⁵⁴ Usnesení vlády ČR č. 1296 ze dne 15. října 2009 o zrušení některých zastupitelských úřadů ČR v zahraničí.

¹⁵⁵ srov. Zastupitelský úřad ČR v San José. 2011. a Zastupitelský úřad ČR v Brasílii, 2011b., upraven autor ze ZÚ Caracas na ZÚ Brasílii vzhledem k ukončení působnosti

¹⁵⁶ KOŘAL, Michal, et al., 2010.

¹⁵⁷ MZV ČR, 2010e

¹⁵⁸ KOŘAL, Michal, et al., 2010.

¹⁵⁹ Orientální ústav ČSAV. 1977.

produktů. V roce 1938 dosáhl obchodní obrat ČSR s Latinskou Amerikou již téměř 1 mld. Kč.¹⁶⁰ Tyto intenzivní vztahy byly ovšem přerušeny okupací Československa a k opětovnému navázání došlo až po skončení 2. světové války.¹⁶¹

S latinskoamerickými státy byly vztahy po 2. světové válce poněkud nevyrovnané. Důvodem byly jak politické změny v Československu (např. rok 1968), tak i nestabilní a střídající se vlády latinskoamerických zemí.¹⁶²

Nejsilnější ekonomické vazby jsme měli s Kubou a to zejména v letech 1960–1989. Jednalo se především o dodávky československých zbraní¹⁶³ a o investice do energetiky, cukrovarnictví a dopravy. Další spolupráce probíhala formou výjezdů odborníků a poradců. Kuba patřila mezi největší odbytiště českých průmyslových výrobků a byla i příjemcem československé rozvojové pomoci. Ke zhoršení vzájemných vztahů došlo po roce 1989, kdy samostatná Česká republika začala prosazovat dodržování lidských práv a demokracie ve světě, což pro kubánský režim nebylo přijatelné.¹⁶⁴

Latinskoamerický region je rozhodně oblastí s rozsáhlým potenciálem vzájemného obchodu a investování. Od vzniku České republiky v roce 1993, kdy celkový obchodní obrat s Latinskou Amerikou představoval podíl cca 1 %, do roku 2009 vzrostl na cca 1,66 % celkového obratu.¹⁶⁵ Do regionu vyvážíme zejména stroje a přepravní zařízení, motory, sklo, papír, průmyslové výrobky, výrobky chemického průmyslu, apod. Naopak dovážíme převážně ovoce a zeleninu, ořechy, kávu, alkoholické nápoje, tabákové výrobky a přístroje a jejich součástky používané při záznamu zvuku. U dovozu sice stále převládají zemědělské výrobky a potraviny, jejich podíl ovšem klesá ve prospěch dovozu strojů.¹⁶⁶

Od roku 1999 do roku 2010 můžeme pozorovat nárůst vzájemného obchodu mezi Českem a latinskoamerickými státy. V některých letech byla dokonce Střední Amerika pro nás obchodně důležitějším regionem než Jižní Amerika, což bylo

¹⁶⁰ MPO ČR, 2006., obchodní obrat = součet dovozu a vývozu

¹⁶¹ Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁶² Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁶³ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

¹⁶⁴ ZBOŘIL, František, 2010.

¹⁶⁵ MZV ČR, 2010e.

¹⁶⁶ srov. BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009 a MZV ČR, 2010e.

způsobeno zejména rozvojem obchodu s Mexikem, Kubou a Salvadorem. Rozvoj obchodu s menšími latinskoamerickými státy je způsobem jejich politikami na podporu obchodu. Budují často vhodné prostředí pro investice (investiční pobídky, zóny volného obchodu, apod.) a snaží se o přechod k technologicky náročnějším odvětvím.¹⁶⁷

České Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO ČR) vytvořilo dokument s názvem *Exportní strategie České republiky pro období 2006-2010*, který schválila vláda v roce 2005. V této strategii definuje ministerstvo 19 států, které mají pro český obchod exportní potenciál.¹⁶⁸ Z latinskoamerických států je mezi ně zařazena Argentina, Brazílie, Chile a Mexiko. V roce 2009 byla tato strategie přepracována (*Aktualizace Exportní strategie ČR na období 2006 až 2010 na rok 2011*) a počet prioritních zemí se snížil na 12. Z Latinské Ameriky byly vyškrtnuty Argentina a Chile.¹⁶⁹ Při výběru těchto exportně prioritních států je zohledňováno makroekonomické hledisko (58 %), názory podnikatelských organizací a jejich zástupců (30 %) a vyjádření státní správy (12 %).¹⁷⁰ Problémem může být zatím poněkud nejasná koordinace mezi MZV a MPO ČR.¹⁷¹

Brazílie a Mexiko jsou v současnosti státy, se kterými Česká republika obchoduje z regionu Latinské Ameriky nejvíce. Brazílie je zcela největším latinskoamerickým obchodním partnerem, se kterým měla Česká republika od svého vzniku vždy pasivní obchodní bilanci, ovšem v roce 2009 se tato bilance téměř vyrovnala¹⁷² a v roce 2010 bylo dokonce dosaženo historicky nejvyššího objemu českého vývozu. Vztahy mezi Českou republikou a Brazílií se stávají čím dál tím více intenzivní.¹⁷³

Konkrétní číselné údaje týkající se zahraničního obchodu České republiky s jednotlivými latinskoamerickými státy viz příloha č. 2.

Dalším znakem rozvíjejících se vztahů s latinskoamerickými státy je umístění české kanceláře na podporu cestovního ruchu. Česká republika je jedinou zemí

¹⁶⁷ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

¹⁶⁸ MPO ČR, 2006.

¹⁶⁹ KOŘAL, Michal, et al. 2010.

¹⁷⁰ MPO ČR, 2011.

¹⁷¹ KOŘAL, Michal, et al. 2010.

¹⁷² KOŘAL, Michal, et al. 2010., obchodní bilanci = rozdíl mezi vývozem a dovozem

¹⁷³ Zastupitelský úřad ČR v Brasílii, 2011a.

ze střední a východní Evropy, která má v Latinské Americe takový typ instituce.¹⁷⁴ Dalším znakem spolupráce je resortní kooperace českého Ministerstva životního prostředí s Ministerstvem životního prostředí v Peru, která existuje od r. 2008.¹⁷⁵

Nejvýznamnějším limitujícím faktorem pro rozvoj obchodních vztahů je vzdálenost, která navyšuje přepravní náklady, a možná politická nestabilita některých států. Přesto má do budoucna Latinská Amerika výrazný a stále rostoucí potenciál.¹⁷⁶

6.3. KULTURA

Jak se uvádí ve strategickém dokumentu *Státní kulturní politika České republiky pro roky 2009-2014*, „kultura je významným faktorem života občanské společnosti, který podstatnou měrou napomáhá její integraci jako celku. Přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana a plní v tomto smyslu výchovně vzdělávací, socializační, enkulturační (osvojení si kultury), významné kreativní a hodnototvorné funkce. Kultura je prostředkem přenosu informací mezi generacemi a utváří základní identitu jedince. Propojuje Českou republiku s vnějším světem, zároveň ji však z něj i vyděluje; charakterizuje ji v porovnání s ostatními státy.“¹⁷⁷

Otázkami kultury se v České republice zabývá Ministerstvo kultury (MK ČR) a vzhledem k prezentaci Česka v zahraničí také Odbor pro kulturu, komunikaci a prezentaci MZV ČR. Ministerstvo zahraničních věcí také sjednává řadu mezinárodních smluv, týkajících se spolupráce v oblasti kultury, školství a vědy¹⁷⁸ a v rámci své agendy provozuje tzv. Česká centra. Jedná se o příspěvkové organizace, které byly zřízeny za účelem propagace České republiky v zahraničí. Svými aktivitami tato centra napomáhají zvyšování povědomí o ČR jako o zemi s bohatým kulturním dědictvím. V souladu s aktuální koncepcí české zahraniční politiky se také snaží podporovat vnější ekonomické vztahy České republiky.¹⁷⁹ Na území Latinské Ameriky

¹⁷⁴ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

¹⁷⁵ KOŘAL, Michal, et al. 2010.

¹⁷⁶ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

¹⁷⁷ MK ČR. 2009.

¹⁷⁸ KOŘAL, Michal, et al. 2010.

¹⁷⁹ Czech Centres - Česká centra. 2010.

měla Česká republika jedno České centrum a to v Buenos Aires, v Argentině.¹⁸⁰ Činnost tohoto centra byla bohužel ukončena z finančních důvodů dne 28. 2. 2011.¹⁸¹

Vývoj kulturních vztahů Československa se zeměmi Latinské Ameriky probíhal v souladu s postupným navazováním diplomatických styků a s politickým vývojem.¹⁸² Tyto kulturní vztahy jsou limitovány zejména geografickou vzdáleností a finančními možnostmi. Přesto se zastupitelské úřady ČR snaží o pořádání mnoha kulturních akcí. Často se uskutečňují výstavy českých umělců a fotografů, koncerty pěveckých sborů, divadelní představení, filmové projekce a bývají také otevírány kurzy českého jazyka.¹⁸³ Jak bylo již zmíněno výše (kapitola 6.1), některé státy Latinské Ameriky se staly cílem migrací našich krajanů. Ti se nadále prostřednictvím různých krajanských spolků snaží o udržení českých kulturních tradic. V současnosti jsou neaktivnější v Argentině, Brazílii a Uruguayi.¹⁸⁴

Z oblasti školství je třeba zmínit, že v rámci zahraniční rozvojové spolupráce poskytuje vláda ČR stipendia pro zahraniční studenty ke studiu na veřejných vysokých školách, která jim pokryjí náklady na pobyt a studium v České republice¹⁸⁵ (více viz kap. 4.4.1). Tato stipendia jsou nabízena prostřednictvím jednotlivých zastupitelských úřadů také v zemích Latinské Ameriky. V roce 2005 studovalo na českých veřejných školách 164 studentů z Ameriky (blíže nespecifikováno).¹⁸⁶ Kromě stipendií existuje i několik dohod o spolupráci mezi konkrétními univerzitami v Latinské Americe a českými vysokými školami. Jedná se o spolupráci s univerzitami v Argentině, Peru, Chile a Mexiku.¹⁸⁷

6.4. PŘEHLED REALIZOVANÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Následující část práce je věnována konkrétní rozvojové spolupráci, která byla realizována Českou republikou na území Latinské Ameriky. Dle tabulky č. 3 je zřejmé, že Latinská Amerika není naším prioritním regionem, kam by směřovala většina české

¹⁸⁰ Zastupitelský úřad ČR v Buenos Aires. 2011

¹⁸¹ KOBLETOVÁ, Monika. Head of PR Department, Czech centres, 14. 7. 2011, ústní sdělení

¹⁸² Orientální ústav ČSAV. 1977.

¹⁸³ MZV ČR, 2010e.

¹⁸⁴ KOŘAL, Michal, et al. 2010.

¹⁸⁵ MŠMT ČR. c2006.

¹⁸⁶ ADAMCOVÁ, Nicol, et al., 2006.

¹⁸⁷ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

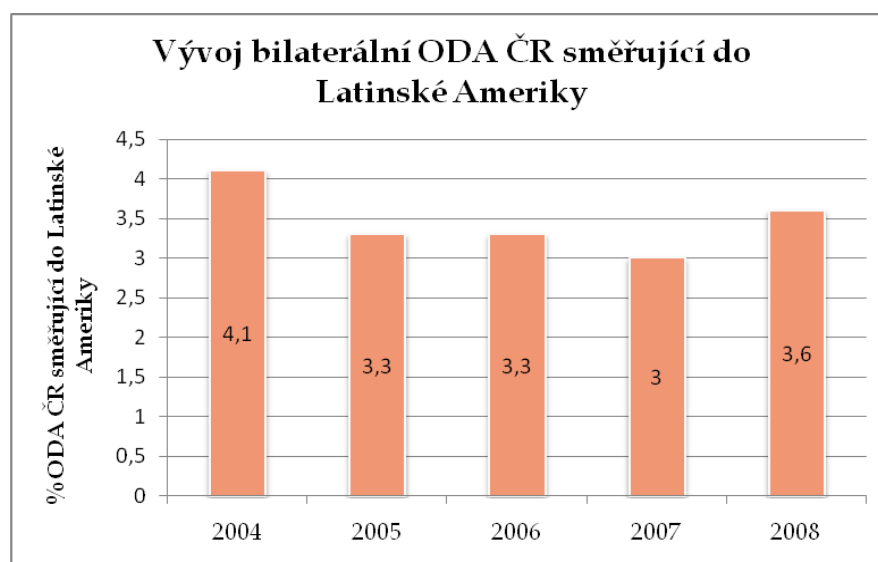
pomoci. Největší objem financí je dlouhodobě směřován do států Evropy a dále do států Jižní a Střední Asie.

Tabulka č. 3 Bilaterální pomoc ČR dle teritoria v letech 2004–2008 (v mil. Kč/USD)

Bilaterální pomoc ČR dle teritoria (v mil. Kč/USD)	2004		2005		2006		2007		2008	
	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD
Subsaharská Afrika	97,1	3,78	95,5	3,99	129,8	5,74	133,8	6,59	160,8	9,44
Jižní a Střední Asie	259,1	10,08	237,8	9,93	192,4	8,51	318	15,66	827,9	48,6
Ostatní Asie a Tichomoří	262,4	10,21	167,9	7,01	206,2	9,12	202,9	9,99	199,7	11,72
Blízký východ a Severní Afrika	398,6	15,51	229,7	9,59	403,3	17,84	86,11	4,24	144,8	8,5
Latinská Amerika a Karibik	67,3	2,62	51,5	2,15	57,88	2,56	65,59	3,23	71,21	4,18
Evropa	271,4	10,56	407,1	17	430,5	19,04	429,9	21,17	395,2	23,2
nespecifikované	275,5	10,72	352,5	14,72	336,7	14,89	407,6	20,07	194,7	11,43
CELKEM	1632	63,48	1542	6,39	1757	77,7	1644	80,95	1995	117,1

(zdroj: srov. Statistický přehled ZRS ČR 2002-2006 a Statistický přehled ZRS ČR 2004-2008)

Na obrázku č.2 je znázorněn procentuální vývoj podílu Latinské Ameriky na celkové bilaterální oficiální rozvojové pomoci v letech 2004–2008. Ve znázorněném období se zdá být procentuální podíl vyrovnaný, bez větších výkyvů či nepravidelností.

Obrázek č. 2 Vývoj bilaterální ODA ČR směřující do Latinské Ameriky v letech 2004–2008 (v %)

(Zdroj: srov. Statistický přehled ZRS ČR 2002-2006 a Statistický přehled ZRS ČR 2004-2008)

6.4.1 KONKRÉTNÍ REALIZOVANÉ PROJEKTY ČESKÉ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE V LATINSKÉ AMERICE

Přestože není Latinská Amerika naším primárním cílem, do kterého by směřovala většina české rozvojové pomoci, v průběhu posledních deseti let jsme na jejím území realizovali projekty, které přispěly k rozvoji těchto zemí. Následuje abecedně řazený seznam států s popisem konkrétních projektů, které byly v oblasti realizovány v rámci české zahraniční rozvojové spolupráce.

ANTIGUA A BARBUDA

V rámci malého lokálního projektu *Five Islands Community Computer Access Centre* zaměřeného na vzdělávání poskytla v roce 2008 Česká republika 30 školních počítačů v celkové hodnotě 20 000 USD (= 344 000 Kč dle kurzu ze dne 11. 7. 2011).¹⁸⁸

BELIZE

V roce 2007 v Belize realizovala společnost GET s.r.o. rozvojový geologický projekt zaměřený na evaluace nalezišť průmyslových minerálů.¹⁸⁹ O rok později byla v rámci malého rozvojového projektu poskytnuta finanční dotace ve výši 85 000 Kč na nákup počítačů pro generální prokuraturu.¹⁹⁰

BOLÍVIE

V roce 2006 byl ukončen šest let trvající projekt, který byl zahájen na přímou žádost ministerstva školství Bolivijské republiky a na kterém se podílela Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP).¹⁹¹ Česká republika nejprve poskytla asistenci při budování technologického institutu v rámci Univerzity v El Altu, které se nachází na předměstí La Paz.¹⁹²

¹⁸⁸ MZV ČR, 2009.

¹⁸⁹ MZV ČR, 2008.

¹⁹⁰ MZV ČR, 2009.

¹⁹¹ MZV ČR, 2007.

¹⁹² MZV ČR. 2002b.

V další fázi projektu došlo k výměně návštěv mezi zástupci univerzit a následně k instalaci zařízení a vybavení fyzikálních, elektrotechnických a chemických laboratoří a dílen. Tato zařízení poskytla česká univerzita formou daru.¹⁹³ Dále se podílela i na zavádění nového bakalářského oboru Řízení výroby. Projekt byl v roce 2004 dočasně přerušen z důvodu nestabilní politické situace v Bolívii a také z důvodu časté výměny ve vedení bolivijské univerzity,¹⁹⁴ přesto byl v roce 2006 úspěšně ukončen. Celková hodnota tohoto rozvojového projektu činila 12 mil. Kč. Bolivijská strana chtěla žádat o prodloužení spolupráce o další tři roky, ovšem vzhledem k problémům, které nastaly, se tak nestalo.¹⁹⁵

DOMINIKÁNSKÁ REPUBLIKA

Česká republika neposkytla Dominikánské republice (DR) žádnou rozvojovou pomoc, nicméně byla požádána o vytipování vhodného oboru pro projekt hospodářské pomoci. K vypracované zprávě z roku 2007, ve které Česká republika hodnotí DR jako vhodnou pro geologický průzkum nerostných surovin a pro projekty zalesňování, se již dominikánská strana nevyjádřila.¹⁹⁶

EKVÁDOR

Jeden z prvních projektů zabývajících se zalesňováním byl realizován v letech 1999–2003 v Ekvádorských Andách. Jednalo se o ucelený program revitalizace odlesněných vrcholových částí And. Čeští experti zde využili české patentované technologie sazenic s názvem PATRIK, kterou využili i v rámci projektů v Kolumbii a Chile.¹⁹⁷

V letech 2001-2002 zde byl realizován vládou ČR schválený projekt *geologického průzkumu zdrojů surovin stavebních hmot pro suché zdění*, který byl realizován v gesci Ministerstva životního prostředí ČR a jehož rozpočet činil 5,2 miliónu Kč. Cílem

¹⁹³ MZV ČR, 2003.

¹⁹⁴ MZV ČR, 2005.

¹⁹⁵ Velvyslanectví České republiky v Limě, 2008a.

¹⁹⁶ srov. MZV ČR, 2008. a Zastupitelský úřad ČR v Brasílii, 2011b..

¹⁹⁷ MZV ČR, 2002a.

projektu bylo nalezení nových zdrojů surovin pro výrobu tvárnic a zavedení nové technologie suchého zdění. Tato metoda je velmi úspěšná v seizmicky aktivních oblastech, mezi které patří i Ekvádor, protože využívá zámkový systém skládání tvárnic, který téměř vylučuje zhroucení budovy při zemětřesení. V rámci projektu byla pořízena jedna malá mobilní jednotka na výrobu tvárnic¹⁹⁸ a výstupem celého projektu bylo vybudování vzorového objektu.¹⁹⁹

V roce 2007 byly zahájeny práce na projektu taktéž v gesci Ministerstva životního prostředí, který byl naplánován na další 3 roky. Tento projekt (stejně jako předešlý) realizovala karlovarská geologická firma Gekon s.r.o. Jedná se o *Snížení zranitelnosti a udržení městské infrastruktury v nepříznivých geologických podmínkách města Loja v jižním Ekvádoru*. Finanční objem projektu byl 3,9 mil. Kč.²⁰⁰ Cílem bylo navržení preventivních technických opatření, která by chránila zástavbu města Loja před živelnými pohromami v seizmicky aktivním prostředí a které by tak přispívaly k jeho udržitelnému rozvoji. Projekt také navrhl zajištění stability horninového podloží pro přívod pitné vody do města a vyhodnotil možná geologická rizika při plánování dopravní infrastruktury.²⁰¹

Počátkem roku 2008 byl předložen návrh na další rozvojový projekt s názvem *Seizmická studie a návrhy opatření ke stabilizaci silniční komunikace Quito - Lago Agrio* v hodnotě 0,3 mil. Kč.²⁰²

Všechny tyto projekty zaměřené zejména na geologické výzkumy měly nejen svůj dopad na místní obyvatele při předcházení dopadů přírodních katastrof, ale také napomohly zvýšit povědomí o České republice v Ekvádoru a přispěly také k prestiži českých geologů.²⁰³

¹⁹⁸ Rozvojovka [online]. 2007

¹⁹⁹ KOBROVÁ, Alena. 2002.

²⁰⁰ MZV ČR, 2009.

²⁰¹ MZV ČR. 2010e.

²⁰² MZV ČR, 2008.

²⁰³ Velvyslanectví České republiky v Limě. 2010a.

GUATEMALA

V Guatemale byly připravovány dva projekty rozvojové spolupráce. Prvním byla dodávka zdravotnického materiálu, konkrétně se jednalo o rentgenové desky, které byly poslány v rámci pomoci při překonávání následků hurikánu Mitch. Tento hurikán postihl karibskou oblast v roce 1998 a kromě Guatemaly silně zasáhl i Salvador, Honduras a Nikaraguu. Projekt, který se týkal všech výše zmíněných států, zpracovala dnes již neexistující nadace Platforma projektů N.E.W.S. Počítalo se s vynaložením částky 3 mil. Kč v rámci české humanitární pomoci.

Z realizace druhého projektu, jehož náklady byly odhadovány na 8,8 mil. Kč, zatím sešlo. Mělo jít o výzkum seismiky s cílem minimalizace účinků přírodních katastrof a zpřesnění mapování výskytu nerostných surovin.²⁰⁴

GUYANA

Guyana měla být dalším státem, ve kterém měly být prováděny geologické výzkumy zaměřené na průzkum a průmyslové využití nemetalických surovin. Tento projekt (*Těžba a úprava průmyslových nerostů na Jamajce a ve vybraných státech CARICOM*) realizovala Česká republika na Jamajce v letech 2005–2010 a měl být rozšířen i na území Guyany. Bohužel z důvodu snižování prostředků na rozvojovou spolupráci nebylo z finančních důvodů možné jej uskutečnit.²⁰⁵

CHILE

Na území Chilské republiky vznikl v roce 2005 kvůli neopatrnosti českého turistu požár, který zničil téměř 16 000 hektarů plochy národního parku Torres del Paine.²⁰⁶ Česká republika proto věnovala jednorázový dar ve výši 4,5 mil. Kč a dále navázala svou pomoc prostřednictvím projektů na odstranění následků požáru a následné zalesnění.

²⁰⁴ Zastupitelský úřad ČR v Mexiku, 2011.

²⁰⁵ srov. MZV ČR, 2008. a Zastupitelský úřad ČR v Caracasu, 2011a.

²⁰⁶ Ministerstvo zemědělství, 2008.

V rámci první fáze projektu došlo k důkladnému zmapování původního a současného stavu porostu a následně byl vytvořen koncept výsadby nových stromů. Z financí poskytnuté Českou republikou byla zrekonstruována požárem poškozená lesní školka skládající se ze tří skleníků, které produkují (za využití originální české metody PATRIK, tj. pěstování a transport rostlin ve speciálních kořenáčích, více viz Kolumbie) sazenice pro výsadbu.²⁰⁷ Dále byla postavena administrativní budova a bylo opraveno poškozené oplocení.²⁰⁸

Závazkem projektu bylo vysázení 120 tis. nových stromků, což při vysázení 180 tis. sazenic a odhadovaném třetinovém úbytku splňuje tento závazek.²⁰⁹ Projekt byl ukončen v roce 2010 a jeho celková hodnota dosáhla částky 19 mil. Kč.²¹⁰

JAMAJKA

Jamajka je dlouhodobě největším příjemcem rozvojové pomoci České republiky v oblasti Latinské Ameriky a Karibiku. Již od roku 2001 zde ČR poskytuje rozvojovou pomoc v rámci bilaterálního projektu zaměřeného na průzkum, ekologizaci a průmyslové využití nemetalických zdrojů.²¹¹

V roce 2006 bylo na tento projekt navázáno dalším, tematicky obdobným projektem s názvem *Těžba a úprava průmyslových nerostů na Jamajce a ve vybraných státech CARICOM*. Na základě průzkumu byly zmapovány všechny vápencové lomy, vyhledána nová ložiska a nalezena byla i ložiska kameniv vhodných na využití při opravách silnic na ostrově.²¹² V rámci projektu jsou Jamajce dodávány i technologie na zpracování těchto surovin.

Celý projekt byl realizován českou společností GET s.r.o. a od roku 2006 až do roku 2010 na něj bylo vynaloženo 55 mil. Kč.²¹³ Ve výhledu rozvojové spolupráce

²⁰⁷ Ministerstvo zemědělství, 2008.

²⁰⁸ MZV ČR, 2009.

²⁰⁹ Zastupitelský úřad ČR v Santiagu, 2011.

²¹⁰ MZV ČR, 2010e.

²¹¹ MZV ČR, 2007.

²¹² MZV ČR, 2008.

²¹³ MZV ČR, 2010e.

pro rok 2011 je počítáno pro tento projekt s dalšími 3 mil. Kč, pokračování v následujících letech však již naplánováno není.²¹⁴

Jamajský příjemce české pomoci (Ministerstvo energetiky a dolů) hodnotí spolupráci s Českou republikou velmi pozitivně. Zájem z jamajské strany je tak vhodnou příležitostí i pro rozvoj exportu českých strojírenských produktů nejen na Jamajku, ale i do okolních karibských zemí.²¹⁵

KOLUMBIE

Do Kolumbie směřovala česká rozvojová pomoc v hodnotě 10 mil. Kč již v letech 1998–2002. Jednalo se o projekt *Zalesnění odlesněných lokalit v Andách pomocí obalovaných sazenic systému PATRIK*, který realizovala společnost Lesy ČR.²¹⁶ Princip systému PATRIK spočívá v pěstování tzv. obalovaných sazenic dřevin. Sazenice jsou za pomoci plničky baleny do speciálních plastických kazet, které usnadňují jejich přepravu přímo do oblastí, které je potřeba zalesnit.²¹⁷ Tato metoda byla později využita i při zalesňování národního parku v Chile. Projekt měl kromě environmentálního dopadu také dopad sociální. Pomáhal vytvářet nová pracovní místa a zasadil se také o nahrazení pěstování koky jinými plodinami. Celý projekt byl velmi kladně hodnocen jak realizátory, tak i kolumbijskou vládou, která žádala o prodloužení působení českých odborníků. Z důvodů orientace České republiky na jiné, prioritní země rozvojové spolupráce, však nebylo již v projektu pokračováno.²¹⁸

V roce 2007 byly rozpracovány návrhy na další projekty. První z nich měl zajistit dodávku zařízení pro kardiiovaskulární středisko v ústřední vojenské nemocnici v Bogotě. Projekt se měl uskutečnit ve dnech 22. -29. 11. 2008, ovšem zda k jeho realizaci došlo, nebylo z dostupných zdrojů zřejmé. Druhým projektem, o kterém jednali zástupci obou stran, mělo být vyslání českých odborníků, kteří by vytypovali projekty malých vodních elektráren. Tyto elektrárny by následně byly smluvně

²¹⁴ MZV ČR. 2010f.

²¹⁵ MZV ČR, 2009.

²¹⁶ Velvyslanectví České republiky v Limě. 2010b.

²¹⁷ PAVELKA, Jan. 2005.

²¹⁸ Velvyslanectví České republiky v Limě. 2010b.

propojeny s dodávkou českého materiálu.²¹⁹ Taktéž o následné realizaci nebyly nalezeny bližší informace.

KOSTARIKA

Již v roce 2000 vláda ČR schválila projekt zahraniční rozvojové spolupráce v Kostarice zaměřený na vypracování odborné studie systému integrované městské dopravy hlavního města San José. Na projekt, který byl realizován v letech 2000–2003, vydala Česká republika 9 mil. Kč. Hlavním realizátorem byla na české straně společnost ČKD Praha DIZ, a.s. a na kostarické straně Ministerstvo dopravy a veřejných prací.²²⁰

Na své působení v Kostarice navázala Česká republika spoluprací v oblasti geologie, kterou mělo na starost české Ministerstvo životního prostředí. Česká geologická služba pracovala v letech 2007–2009 na geologickém výzkumu prevence přírodních rizik. Tento projekt byl realizován současně i na území Nikaraguy a Salvadoru. Na Kostarice probíhala řada terénních výzkumů v oblasti Miramaru a San Ramónu. Celkový rozpočet projektu dosáhl 17,2 mil. Kč.²²¹ V roce 2009 byl projekt ukončen a výsledné studie předány místním úřadům.²²²

Roku 2008 byl také realizován malý lokální projekt, v rámci kterého se postavilo v oblasti Coto Brus akademické a profesní centrum indiánského kmene Ngöbe. Toto centrum slouží jako dílna tradičních indiánských výrobků, muzeum a zároveň jako škola jazyka ngäbere.²²³

Česká rozvojová pomoc poskytovaná Kostarické republice narážela na několik problémů. Hlavním byla nespolehlivost a nepřipravenost kostarické strany poskytnout slíbenou spolupráci. Některé projekty byly tímto nedostatkem částečně znehodnoceny (např. nedobudování čtyřiceti rodinných domků v městečku Condega pro rodiny

²¹⁹ srov. MZV ČR, 2008. a Zastupitelský úřad ČR v Bogotě, 2010

²²⁰ Zastupitelský úřad ČR v San José, 2011.

²²¹ MZV ČR, 2008.

²²² srov. MZV ČR, 2008. a Zastupitelský úřad ČR v San José, 2011.

²²³ MZV ČR, 2009, pravopis slova „Ngöbere“ oficiálně upraven na „ngäbere“

postížené v roce 1998 hurikánem Mitch, na které Česká republika poskytla 10 mil. Kč v rámci humanitární pomoci).²²⁴

KUBA

Viz samostatná kapitola níže.

NIKARAGUA

Nikaragua je zemí často sužovanou přírodními katastrofami, mezi které patří zemětřesení, sopečné výbuchy, hurikány, povodně a sucha. Proto byl již v roce 1997 zahájen v rámci české rozvojové spolupráce projekt realizovaný Českou geologickou službou zaměřený na průzkum geologických rizik. Tento prvotní průzkum se zaměřil na oblast s největší koncentrací měst a obyvatel v západní a centrální části pacifické oblasti. Projekt trval 4 roky a následně na něj navázaly projekty další, realizované i v okolních středoamerických státech (viz Guatemala a Salvador). Podklady všech těchto průzkumů a studií slouží pro územní plánování a vyhotovení záchranných a evakuačních plánů.²²⁵

V letech 2004–2006 probíhal na území Nikaraguy projekt Českého hydrometeorologického ústavu, který zde vybudovával klimatologickou databázi CLIDATA (software pro správu klimatologických dat). Tato databáze byla nainstalována také v tehdejších Srbsku a Černé Hoře, Mongolsku a Etiopii.²²⁶

V roce 2007 navázala Česká geologická služba na své předchozí práce na geologickém průzkumu, tentokrát se jednalo o prevenci geologických rizik v okolí města Boaco.²²⁷ Realizace těchto projektů, jejichž gestorem bylo Ministerstvo životního prostředí ČR, skončila roku 2009.²²⁸

Intenzivní spolupráce probíhá také mezi Českou republikou a moravskou církví v Nikaragui (Iglesia Morava en Nicaragua). V roce 2007 jí poskytla ČR peněžitý dar

²²⁴ MATOCHA, Pavel. 2004

²²⁵ KOBROVÁ, Alena. 2002.

²²⁶ MPSV ČR [online]. 2005., Srbsko a Černá Hora bylo až do června r. 2006 soustátí.

²²⁷ MZV ČR, 2008.

²²⁸ MZV ČR, 2009.

v hodnotě 100 tis. Kč na vybudování pomníku M. Jana Husa a na opravu školy J. A. Komenského.²²⁹ Následující rok podpořila česká rozvojová spolupráce v rámci malého lokálního projektu částkou 86 tis. Kč vybavení počítačové učebny Univerzity Moravské církve.²³⁰ A v roce 2009 přispěla na dva projekty předložené moravskou církví. Částkou 200 tis. Kč se podílela ČR na výstavbě dvou studní v lokalitě Isnawas a dále darovala 120 tis. Kč na výstavbu kulturního a společenského střediska v Puerto Cabezas pro místní indiánské a kreolské obyvatelstvo.²³¹

PANAMA

Roku 2009 přispěla Česká republika k výstavbě malého kulturního a společenského střediska v oblasti obývané indiánským kmenem Kuna. Cílem vybudování tohoto objektu bylo napomoci cestovnímu ruchu a tím přispět ke snížení chudoby místních obyvatel. Česká vláda na projekt poskytla téměř 160 tis. Kč.²³²

PARAGUAY

Paraguayi v rámci malých lokálních projektů, které jsou realizovány prostřednictvím zastupitelských úřadů, byla poskytnuta v roce 2010 částka 400 tis. Kč na projekt s názvem *Business Development to Support the Education of Low-Income Youth*.²³³

PERU

Spolupráce s Peruánskou republikou patří mezi nejintenzivnější vzhledem k počtu realizovaných projektů.

²²⁹ MZV ČR, 2008.

²³⁰ MZV ČR, 2009.

²³¹ MZV ČR, 2010e.

²³² srov. MZV ČR, 2010e. a MZV ČR [online]. 2011. Využité finanční prostředky na ZRS ČR v roce 2010 dle Usnesení vlády ČR č. 1134/2009

²³³ MZV ČR [online]. 2011. Využité finanční prostředky na ZRS ČR v roce 2010 dle Usnesení vlády ČR č. 1134/2009

V roce 2003 schválila vláda ČR dva projekty zahraniční rozvojové pomoci. Jednalo se o projekt *Identifikace a zmírňování rizik přírodních katastrof* a projekt *Zřízení rozvojového a extenzifikačního centra v Amazonské pánvi Peru za účelem vytvoření troje udržitelných technologií v zemědělství*.²³⁴ Na druhý z těchto projektů navázal projekt *Udržitelné nakládání s přírodními zdroji v oblasti Amazonie* (probíhající v letech 2006–2009), v rámci kterého bylo založeno Výzkumné centrum pro rozvoj amazonského venkova (CIDRA), které se zaměřuje na rozvoj a šíření vhodných lesnických postupů, které by nahradili kácení a vypalování lesů. Centrum se snaží o implementaci nových technologií v zemědělství a podporuje prodej místních výrobků.²³⁵ Dále školí a vzdělává nejen místní zemědělce, ale i odbornou veřejnost. Celkově se tento projekt, který dosáhl celkové hodnoty 10 mil. Kč, zaměřoval na rozšiřování vhodných zemědělských postupů a technologií, udržitelnou správu přírodních zdrojů a dále i na snižování chudoby obyvatel zvýšením kvality a množství zemědělské produkce. Na všech realizovaných aktivitách dále spolupracovaly organizace National Agricultural Research and Extension Institute (INIEA) a International Centre For Research In Agro-forestry (ICRAF).²³⁶ V návaznosti na spolupráci mezi Českou zemědělskou univerzitou a Národní univerzitou Ucayali byl v roce 2010 realizován ještě malý lokální projekt *Improve the Competitiveness of Agroforestry in the Ucayali Region* v oblasti Pucallpa v hodnotě 400 tis. Kč.²³⁷

V letech 2005-2007 byl realizován projekt *Rozvoj termálních a minerálních vod v Peru* s čerpáním 9,9 mil. Kč.²³⁸

V roce 2007 zahájil svou činnost tříletý projekt s názvem *Průzkum geomorfologických a hydrogeologických podmínek v povodí řeky Piura ke snížení environmentálních faktorů omezujících sociální a ekonomický rozvoj regionu*. Na realizování se podílela Česká geologická služba ve spolupráci s místní správou oblasti Piura.²³⁹ Celkový rozpočet dosáhl 11 mil. Kč. Činnost českých geologů navázala na dřívější projekt *Hodnocení přírodních rizik v povodí řek Chiry a Piury v severozápadní části Peru*

²³⁴ MZV ČR, 2004.

²³⁵ Velvyslanectví České republiky v Limě. 2010c.

²³⁶ Ministerstvo zemědělství, 2008.

²³⁷ Zastupitelský úřad ČR v Limě, 2011.

²³⁸ srov. MZV ČR, 2005. a Zastupitelský úřad ČR v Limě, 2011.

²³⁹ Velvyslanectví České republiky v Limě. 2008b.

realizovaný v regionu Piura českými odborníky z České geologické služby v letech 2003–2006.²⁴⁰

SALVADOR

Od roku 2003 byl v Salvadoru realizován rozvojový projekt *Geologický průzkum přírodních rizik v jihovýchodním Salvadoru*, který vypracoval komplexní studii zaměřenou na předpověď rizik geologického původu. Celkový rozpočet této fáze byl 9 mil. Kč.

V roce 2007 vláda schválila pokračování geologického průzkumu oblasti v projektu, který přesahuje hranice Salvadoru a zahrnuje i území Nikaraguy a Kostariky (viz Nikaragua, Kostarika). Na projekt *regionálního geologického výzkumu pro definici a predikci přírodních nebezpečí v centrální části Střední Ameriky* poskytla Česká republika 17,2 mil. Kč.²⁴¹

V roce 2010 vynaložila Česká republika do Salvadoru prostředky na realizaci dvou projektů. Prvním byl projekt *Školní farma na podporu produkce potravin ženami a mládeží*, na který bylo poskytnuto 250 tis. Kč a druhý s názvem *Kartografie a výzkum erozioních procesů v metropolitní oblasti San Salvadoru* obdržel 200 tis. Kč na svou realizaci. Oba tyto projekty byly realizovány za spoluúčasti českého zastupitelského úřadu v San José.²⁴²

6.4.2 KUBA - TRANSFORMAČNÍ SPOLUPRÁCE ČR

Kubánská republika má v české zahraniční politice specifické postavení, protože směřování české zahraniční spolupráce do tohoto státu patří, jako v jediném latinskoamerickém státu, do skupiny tzv. transformační spolupráce. Tato forma pomoci se zaměřuje na konkrétní státy, které procházejí procesem transformace, nebo se jedná o státy s nedemokratickými režimy, u kterých je patrné, že společnost usiluje o demokratizaci poměrů a zlepšení situace v oblasti dodržování lidských práv.

²⁴⁰ Zastupitelský úřad ČR v Limě, 2011.

²⁴¹ MZV ČR, 2008.

²⁴² MZV ČR [online]. 2011. Využité finanční prostředky na ZRS ČR v roce 2010 dle Usnesení vlády ČR č. 1134/2009

Program transformační spolupráce doplňuje systém zahraniční rozvojové spolupráce České republiky a je koordinován odborem lidských práv a transformační politiky při MZV ČR. (bližší charakteristika viz kap. 4.4.1.2).²⁴³

Z Latinské Ameriky mezi státy přednostního zájmu transformační spolupráce patří pouze Kuba. Kubánští disidenti navázali první kontakty s českými politiky nedlouho po roce 1989 a požádali je o text, který by shrnoval české zkušenosti se změnou.²⁴⁴ Na základě této žádosti byl ve spolupráci organizace Člověk v tísni a Ministerstva zahraničních věcí ČR vydán sborník textů *Transformace: Česká zkušenost*, který byl vydán v několika jazycích (angličtina, španělština, ruština, běloruština) a který přiblížil přechod od totalitního režimu k demokracii v ČR.²⁴⁵

Českou organizací, která dlouhodobě (od roku 1997) působí na Kubě, je již zmíněná obecně prospěšná společnost Člověk v tísni. Zprvu odjížděli pracovníci této organizace na Kubu, kde distribuovali léky, technická zařízení (fotografické přístroje, diktafony, počítače, apod.) a finanční prostředky nemocným, rodinám uvězněných, odpůrcům totalitního režimu a nezávislým novinářům. Z cest poté přiváželi fotografický a audiovizuální materiál, který dokládal stav porušování lidských práv na Kubě.²⁴⁶ Postupem času se aktivity Člověka v tísni na Kubě rozšířily.

V roce 2002 vyhlásili kampaň na získání finančních prostředků pro rodiny vězněných a uspořádali celosvětovou kampaň na nominaci kubánského disidenta Oswaldo Payá Sardiñase na Nobelovu cenu míru.²⁴⁷ Od roku 2003, kdy došlo na Kubě k zatím nejmasivnějšímu zatýkání politických aktivistů (tzv. Černé kubánské jaro), pořádá Člověk v tísni každoročně happening na některém z veřejných míst Prahy s názvem *Kubánská cela*, kde se snaží informovat širokou veřejnost o situaci na Kubě.²⁴⁸

²⁴³ MZV ČR, 2010d.

²⁴⁴ SOUKUP, Ondřej. 2007.

²⁴⁵ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2006., sborník byl později přeložen i do arabštiny a barmštiny.

²⁴⁶ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2001.

²⁴⁷ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2003.

²⁴⁸ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2006.

Dále Člověk v tísni zastává funkci sekretariátu Mezinárodního výboru pro demokracii na Kubě (ICDC - International Committee for Democracy in Cuba)²⁴⁹ a ve spolupráci s MZV ČR vydává od roku 2006 čtvrtletní bulletin *Cuba - Europe dialogue*, který se stal důležitou platformou pro sdílení a výměnu informací, analýz a názorů týkající se transformace Kuby k demokracii.²⁵⁰ Tyto aktivity byly primárně financovány v rámci projektu transformační spolupráce *Podpora demokratické opozice na Kubě*.²⁵¹

V roce 2010 pokračoval s podporou MZV ČR projekt Člověka v tísni *Podpora občanské společnosti na Kubě* a na rok 2011 bylo schváleno jeho pokračování. Dalším realizátorem transformační spolupráce na Kubě byla občanská společnost Libri Prohibiti, která v roce 2008 realizovala projekt s názvem *Podpora hnutí Kubánské nezávislé knihovny*. Toto hnutí začalo vznikat již před deseti lety, kdy lidé postupně zjišťovali, že je na Kubě nedostatek literatury. Od té doby vznikl řetězec téměř 150 nezávislých knihoven. Kromě půjčování knih využívají prodemokratičtí aktivisté knihovny i jako možná místa setkávání.²⁵² Tento projekt bude podpořen i v roce 2011, ovšem pod pozměněným názvem *Projekt InKUBÁtor*.²⁵³

Kromě výše jmenovaných projektů byl z financí MZV ČR podpořen i projekt Institutu dokumentárního filmu, který poskytnul materiální zázemí a snažil se vytvořit síť nezávislých dokumentaristů. A dále byla podpořena síť nezávislých lékařů.²⁵⁴

²⁴⁹ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2006., Výbor ICDC tvoří skupina 31 osobností světa, kteří usilují o společný postup mezinárodního společenství vůči režimu na Kubě a o podporu opozičního hnutí ze strany široké veřejnosti

²⁵⁰ Člověk v tísni, společnost při České televizi, o.p.s., 2007.

²⁵¹ MZV ČR [online]. 2007.

²⁵² MZV ČR [online]. 2010a.

²⁵³ MZV ČR [online]. 2010b.

²⁵⁴ MZV ČR. 2008.

Obrázek č. 3 Státy Latinské Ameriky, ve kterých realizovány projekty české ZRS
(zdroj geodat: MapAbility.com, upraveno dle autora)

Přehled všech projektů realizovaných Českou republikou v Latinské Americe včetně rozpočtu, realizátorů a období realizace viz příloha č. 3.

6.4.3 HUMANITÁRNÍ POMOC ČR V LATINSKÉ AMERICE

Dle zákona z roku 2010 o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí je humanitární pomoc definována jako „souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí zasažených mimořádnou událostí (zejména přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem), jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet

jejich vzniku a negativním následkům“.²⁵⁵ Humanitární pomoc lze poskytovat třemi základními způsoby:²⁵⁶

- finanční pomoc - příspěvky mezinárodním organizacím, dotace českým neziskovým organizacím, příspěvky zahraničním neziskovým či jiným institucím
- materiální pomoc
- expertní pomoc

Alokace humanitární pomoci závisí na geografickém rozmístění přírodních a jiných katastrof. V roce 2010 tak více než třetina (32,5 %) české humanitární pomoci směřovala do Latinské Ameriky. Důvodem byla ničivá zemětřesení v Chile a na Haiti.²⁵⁷ Nejvíce mimořádných finančních prostředků bylo uvolněno v roce 2010 na Haiti, kam Vláda ČR schválila pomoc v celkové výši 20 mil. Kč.²⁵⁸ Pomoc byla realizována prostřednictvím českých nevládních neziskových organizací ADRA, Člověk v tísni, Fidcon a Charita ČR a dále prostřednictvím humanitární organizace Malteser International a Mezinárodního Červeného kříže.²⁵⁹

6.4.4 OBOROVÉ ZAMĚŘENÍ A OBVYKLÉ FORMY POMOCI, SPECIFIKA ČESKÉ ROZVOJOVÉ POMOCI

Z vytvořeného přehledu (viz příloha č. 3) vyplývá, že většina rozvojové spolupráce realizovaná v latinskoamerických státech byla zaměřena na geologické výzkumy. Jednalo se převážně o mapování území za účelem zavedení takových opatření, která by co nejvíce eliminovala dopady případných zemětřesení či seizmické činnosti. Druhé nejčastější projekty byly zemědělské a se zaměřením buď na zalesňování, nebo na zavádění nových zemědělských technologií. Další formou rozvojové spolupráce byly projekty sociální, které podporují výstavbu center zaměřených na podporu určitých domorodých etnik. Projekty jako výstavba studní či farma na podporu produkce potravin ženami a mládeží jsou ve výrazné menšině.

²⁵⁵ Česká republika. Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů.

²⁵⁶ MZV ČR. [online]. 2010c.

²⁵⁷ MZV ČR. [online]. 2010c .

²⁵⁸ PROROK, Roman. 2010.

²⁵⁹ MZV ČR. 2011.

Celková statistika bilaterální zahraniční rozvojové spolupráce z roku 2005–2009 ukazuje, že převažujícím sektorem, do kterého v daném období směřovala česká pomoc, byl průmyslový rozvoj, následovaný životním prostředím a zemědělstvím. Z této statistiky je také patrné, že se česká rozvojová spolupráce koncentrovala na taková území, kde v zásadě nehrozí vážný nedostatek základních potravin, pitné vody či zdravotní péče a kde se chudoba nevyskytuje v tak plošném rozsahu.²⁶⁰ Dle průzkumu veřejného mínění realizovaného v roce 2008 považují Češi nejdůležitější pomoc rozvojovým zemím zejména v oblasti zdravotnictví (s důrazem na HIV/AIDS a jiné nemoci) a vzdělávání. Češi by se tedy více zaměřili na záchranu životů a prevenci chorob a až následně by řešili problémy vzdělanosti, lidských práv a válečných konfliktů.²⁶¹ Rozložení finančních prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci v r. 2009 podle sektorů viz obrázek č. 4. Z výhledu na roky 2011 a 2012 vyplývá, že nejvíce prostředků v roce 2011 bude poskytnuto sektorům průmyslu, zemědělství a životního prostředí.²⁶²

Sektorem, kterým se Česká republika zabývá dlouhodobě, a to nejen vůči zemím Latinské Ameriky a Karibiku, je oblast lidských práv a demokracie.²⁶³ Tato forma zahraniční politiky však probíhá v rámci transformační spolupráce.

Tabulka č. 4 Rozložení finančních prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci v r. 2009 podle sektorů

Sektor	Objem v mil. Kč.	Sektor	Objem v mil. Kč.
Vzdělávání	159,7	Ochrana životního prostředí	29,6
Zásobování vodou a sanitace	118,7	Energetika	29,2
Zdravotnictví	112,2	Obchodní politiky a regulace	1,3
Zemědělství, lesnictví a rybolov	87,4	Komunikace	1,1
Průmysl, stavebnictví a hornictví	66,1	Řízení veřejných financí	1,1
Sociální infrastruktura a služby	57,5	Obchod a další služby	0,9
Doprava	55,8	Ostatní sektorové projekty	34,11
Řádná správa věcí veřejných a občanská společnost	39,3	Sektory celkem	794

(zdroj: Česká republika pomáhá, zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2009; 2010)

²⁶⁰ ŠIMŮNKOVÁ, Blanka, 2010.

²⁶¹ Zahraniční rozvojová spolupráce pro Ministerstvo zahraničních věcí: Závěrečná zpráva, 2008.

²⁶² PLAVCOVÁ, D.; LEBEDA, P., 2009.

²⁶³ MZV ČR, 2010e.

6.4.5 PERSPEKTIVY, MOŽNÉ OBLASTI SPOLUPRÁCE, NÁVRHY

Je těžké zaměřit se na vymezení dalšího směřování české rozvojové spolupráce v regionu Latinské Ameriky. V nové koncepci rozvojové spolupráce ČR jsou definovány prioritní státy, do kterých přednostně bude pomoc směřována v letech 2010–2017. V tomto dokumentu se nevyskytuje žádný z latinskoamerických států (viz Tabulka č. 1 na str.19).²⁶⁴ Můžeme proto usuzovat, že v této oblasti nebude realizován žádný dlouhodobý projekt. V současné době stále ještě pokračuje projekt na Jamajce, který ale bude pravděpodobně ke konci roku 2011 ukončen.

K zintenzivnění a zefektivnění české rozvojové spolupráce v Latinské Americe by jistě přispělo v první řadě jasné definování priorit zahraniční politiky vůči této oblasti.²⁶⁵ V nově schválené *Koncepci zahraniční politiky* se uvádí, že Česká republika bude i nadále rozvíjet spolupráci se státy Latinské Ameriky, vzhledem k tomu, že se jedná o civilizačně blízký region založený na stejných hodnotách, který se stále více prosazuje v globálních otázkách a ve světové ekonomice. Takto popsany přístup k latinskoamerickým zemím je však příliš nekonkrétní z hlediska vyjasnění budoucích vztahů.

Dle *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010 – 2017* je strategickým cílem české rozvojové politiky odstraňování chudoby.²⁶⁶ Tento cíl se vyskytuje ve všech základních koncepčních dokumentech. Již zmíněná *Koncepce zahraniční politiky* definuje následující principy: „Mezi základní principy, jimiž se ČR v rozvojové spolupráci bude řídit, patří respektování rozvojových cílů a potřeb partnerské země, dlouhodobé závazky a vzájemná odpovědnost za úspěšnost rozvojového úsilí. ČR v tomto ohledu klade důraz na posilování občanské společnosti i zásadu řádné veřejné správy a na budování kapacit partnerských zemí.“ Dle tohoto dokumentu bude také rozvojová spolupráce zaměřena zejména do prioritních států a do oblasti životního prostředí, zemědělství, sociálního rozvoje a rozvoje ekonomického. Směřování české zahraniční politiky je také dané jejím prioritním cílem, kterým je prosazování ekonomických zájmů ČR v zahraničí.²⁶⁷

²⁶⁴ MZV ČR, 2010b.

²⁶⁵ THIM, M.; BACOVSKÝ, V.; DOSTÁL, V. eds. 2010.

²⁶⁶ MZV ČR, 2010b.

²⁶⁷ MZV ČR, 2011., schválena dne 21. 7. 2011

Latinská Amerika je bezpochyby regionem s obrovským potenciálem rozvoj a také regionem, ve kterém by Česká republika mohla uplatit své schopnosti a zkušenosti. Potřeby latinskoamerických států se liší stát od státu v závislosti na technologickém rozvoji země a dostupnosti zdrojů.²⁶⁸ Přesto je Latinská Amerika oblastí, ve které by se v rámci rozvojové spolupráce mohla Česká republika angažovat.

Jednou z oblastí, kam by mohla být směřována česká pomoc je zemědělství a ochrana životního prostředí. Čeští odborníci by se mohli zaměřit na školení personálu, vzdělávání nebo budování kapacit v oblasti ochrany biodiverzity. Dále by mohli pomoci se zaváděním nových zemědělských postupů a techniky. Důležitou součástí by mohlo být i zaměření na prevenci a řešení znečištění a desertifikaci. Další možnou oblastí spolupráce je dopravní infrastruktura. V Latinské Americe je častým problémem špatná kvalita silnic a chybí zde dopravní koridory, které by spojovaly mezi sebou různé státy. Česká republika by tak mohla spolupracovat se zeměmi Latinské Ameriky v modernizaci infrastruktury.²⁶⁹ V oblasti politiky lidských práv a demokracie by se česká transformační spolupráce mohla z Kuby rozšířit i do dalších výrazně levicově orientovaných států.²⁷⁰

Česká republika již přispěla k rozvoji latinskoamerických zemí dříve realizovanými projekty a je zřejmé, že zahajovat zahraniční rozvojovou spolupráci v nově vybrané zemi, ve které neprobíhají aktivity ČR, by bylo velmi obtížné,²⁷¹ přesto se domnívám, že by Česká republika měla navázat na již ukončené projekty a dál být aktivní v oblasti rozvojové spolupráce v některém ze států Latinské Ameriky. Oporou při realizaci projektu může být i český zastupitelský úřad v dané zemi.

Případné působení v některé z latinskoamerických zemí může být doprovodnou činností při intenzivní obchodní výměně, a jak již tomu bylo i v minulosti, na projekty rozvojové spolupráce může navázat působení a pomoc českých firem v regionu.

²⁶⁸ FRERES, Christian, 2000

²⁶⁹ BENÁČEK, V.; DAZA ARAMAYO, L. G., 2009.

²⁷⁰ THIM, M.; BACOVSKÝ, V.; DOSTÁL, V. eds. 2010.

²⁷¹ MZV ČR, 2010b.

7. ZÁVĚR

Do regionu Latinské Ameriky směřuje rozvojová pomoc ze strany mezinárodních agentur, jako jsou instituce OSN či Evropské unie, ale také ze strany rozvojových politik jednotlivých států světa. Kromě Španělska, které do Latinské Ameriky směřuje velkou část svých rozvojových prostředků, a Číny, která investuje do rozvojových zemí za účelem získání nerostných surovin, se do rozvojové pomoci latinskoamerickým státům zapojila i Česká republika, která v této oblasti realizovala několik projektů.

Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky prošla určitým vývojem a v roce 2010 byla završena i její transformace. V počátcích působení směřovala česká pomoc do více než 40 států světa. Mezi tyto státy patřila také Bolívie, kde za pomoci Univerzity J.E. Purkyně v Ústí nad Labem byl realizován šestiletý projekt s cílem nejprve zřídit technologický institut při Univerzitě v El Altu a dále pomoci otevřít nový studijní program. Po snížení počtu prioritních států nejprve na dvacet a v roce 2005 na osm byla i tato jediná latinskoamerická země ze seznamu vyřazena. Přesto se na území Latinské Ameriky realizovalo ještě několik projektů. Státem, ve kterém realizuje Česká republika projekt nejdéle (od roku 2001), je Jamajka, kde se česká rozvojová spolupráce zaměřuje na průzkum a využití surovin. Nejvíce projektů, co do množství, bylo realizováno v Peru, kde se převážně do projektů na podporu ochrany životního prostředí zapojila Česká geologická služba. Jak je již zmíněno v poslední kapitole této práce, nejvíce projektů realizovaných v Latinské Americe bylo zaměřeno na průmyslový rozvoj (zahrnující také geologické průzkumy) a na zemědělství a ochranu životního prostředí. Projekty zalesňování (v Ekvádoru, Chile a v Kolumbii) využili dokonce českou patentovanou metodu výsadby sazenic s názvem PATRIK.

V letech 2004–2008 směřovalo do regionu Latinské Ameriky průměrně okolo 3–4 % bilaterální pomoci České republiky. V současné době je na území Latinské Ameriky realizován v rámci oficiální rozvojové spolupráce pouze jeden projekt. Jedná se o pokračování projektu na Jamajce, který by však měl ke konci roku 2011 skončit. Na Kubě také pokračují aktivity české transformační spolupráce.

Vzhledem k nové koncepci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010–2017, která definuje nové prioritní oblasti a k nově schválené koncepci zahraniční politiky není příliš pravděpodobné, že by se do budoucna realizovaly další projekty na území Latinské Ameriky.

8. SHRNU TÍ

Tato práce se zabývá působením české rozvojové spolupráce v oblasti Latinské Ameriky. Rozvojová spolupráce České republiky prošla určitým vývojem, během kterého došlo i ke změnám v oblasti teritoriálního zaměření této pomoci. Tento vývoj a formy české rozvojové spolupráce jsou objasněny v první části práce. Dále se práce zabývá postavením Latinské Ameriky v systému mezinárodní rozvojové spolupráce, konkrétně v systému OSN, EU, Číny a Španělska. Hlavní část je věnována česko-latinskoamerickým vztahům a projektům realizovaným Českou republikou v latinskoamerických zemích v rámci české oficiální rozvojové spolupráce. Konec práce je zaměřen na výhled vzájemných vztahů a realizaci projektů do budoucna.

Klíčová slova: česká rozvojová spolupráce, Latinská Amerika, Česká republika, projekty

9. SUMMARY

This thesis deals with the effects of Czech development assistance in Latin America. The development cooperation of the Czech Republic has gone through development during which there were some changes in the territorial focus of this assistance. This development, and also forms of Czech development cooperation are explained in the first part. Further, the thesis deals with the position of Latin America in international development cooperation, namely in the UN system, EU system, China and Spain. The main part is focused on Czech-Latin American relations and projects implemented by the Czech Republic in the Latin American countries in terms of the Czech official development assistance. The last part of this work is focused on the reciprocal relationships and realization of projects in the future.

Key words: Czech development assistance, Latin America, Czech Republic, projects

10. RESUMEN

Este trabajo se trata de los actividades de la cooperación para el desarrollo Checo en la América Latina. Cooperación para el Desarrollo de la República Checa pasa del desarrollo durante el cual fue un cambio en el focus territorial de esta ayuda. Este desarrollo y las formas de la cooperación para el desarrollo Checo se explican en la primera parte. Además este trabajo trata de la posición de América Latina en cooperación de desarrollo internacional, concreto en el sistema de la ONU, UE, China y España. La parte principal está dedicada a la República Checa y sus relaciones con países Latinoamericanos y proyectos que son realizados de la República Checa en los países de América Latina dentro de la asistencia oficial para el desarrollo. El fin del trabajo se centra en las relaciones mutual y en la realización de los proyectos del futuro.

Palabras claves: cooperación para el desarrollo Checo, América Latina, República Checa, proyectos

11. SEZNAM LITERATURY

- ADAMCOVÁ, Nicol, et al. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2006. 81 s. ISBN 80-86506-53-3.
- AECID. La Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo. Madrid: AECID, 2009. 10 s. ISBN 502-09-058-9.
- AECID. La Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo: Fines y Funciones [online]. 2007 [cit. 2011-06-26]. Dostupné z WWW: <http://www.aecid.es/web/es/aecid/Fines_Funciones/>.
- BADÍK, Roman. Dohody o ekonomickém partnerství: Cesta k rozpadu bloku zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří?. Mezinárodní politika. 2007, 7, s. 25-27.
- BARTEČEK, Ivo. Cestovatelé z českých zemí v Latinské Americe. 1.vyd. Zlín, Prostějov, Vsetín: Muzeum Prostějovska v Prostějově, 2001. 56 s. ISBN 80-86276-06-6.
- BARTEČEK, Ivo. Češi a Slováci v Jižní Americe. Listy: Dvuměsíčník pro kulturu a dialog. 2004, 3, Dostupný také z WWW: <<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=043&clanek=030430>>.
- BARTEČEK, Ivo; PAVLÍČEK, Jaromír. Česká krajanská komunita v Latinské Americe. Facultas Philosophica: Historica. 1998, 28, s. 121-128.
- BENÁČEK, Vladimír; DAZA ARAMAYO, Lourdes Gabriela. Perspektivy vývoje hospodářských vztahů ČR se zeměmi Latinské Ameriky. Analytické podklady do "Zprávy předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České Republiky o vztazích ČR se zeměmi Latinské Ameriky a roli Poslanecké sněmovny v tomto procesu ". 2009, s. 46
- Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. The European Union and Latin America: Global Players in Partnership. Brussels : Commission of the European Communities, 2009. 10 s.
- Czech Centres - Česká centra. Česká centra [online]. 2010 [cit. 2011-07-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechcentres.cz/>>.
- Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade. *Businessinfo.cz - oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010a [cit. 2011-06-25]. Čína: Ekonomická charakteristika země. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/cina-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000539/#sec8>>.
- Česká agentura na podporu obchodu/Czech Trade. *Businessinfo.cz - oficiální portál pro podnikání a export*. 2010b [cit. 2011-06-25]. Španělsko: Ekonomická charakteristika země. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000541/#sec8>>.
- Česká provincie Tovaryštva Ježíšova. Česká provincie Tovaryštva Ježíšova [online]. 2006 [cit. 2011-07-09]. Historie české provincie. Dostupné z WWW: <<http://www.jesuit.cz/historie.php>>.
- Česká republika. Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, Částka

53, s. 1963-1966.

- Česká rozvojová agentura [online]. 2009 [cit. 2011-06-22]. Rozdělení partnerských zemí ZRS ČR dle nové Koncepce ZRS 2010-2017. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/kde-pomahame/rozdeleni-partnerskych-zemi-zrs-cr-dle-nove-koncepce-zrs-2010-2017-.htm>>.
- Český statistický úřad [online]. nedatováno [cit. 2011-07-22]. Databáze zahraničního obchodu. Dostupné z WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>>.
- DIAS, Clarence J. The UN and Development: Business as Usual. The Ecumenical Review [online]. 1995, [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <http://findarticles.com/p/articles/mi_m2065/is_n3_v47/ai_17386927/pg_2/?tag=mantle_skin;content>.
- DIAZ, Jr., Michael; LEE, Roberto Q. China's Rising Interest in Latin America. The Chinese Business Review. 2009, 5, s. 18-21.
- DOSTÁL, Petr. Geographic Structure of the Czech Assistance Aid. Development Co-operation: National Strategy and Its Regional Aspects. Sborník z konference. 2003, s. 37-51.
- EBERSTADT, Nicholas. The United Nations' "Development activities" : What impact on third world development?. World Affairs. 1997, Vol. 159, No. 4, s. 151-157.
- European Commission. A Stronger partnership between the European Union and Latin America : Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. 20 s. ISBN 92-79-00833-1.
- European Commission. Country co-operation with Latin America [online]. 2010a [cit. 2011-06-10]. Development and Cooperation - EuropeAid. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/index_en.htm>.
- European Commission. Development and Cooperation - EuropeAid [online]. 2010b [cit. 2011-06-27]. Country cooperation. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/country-cooperation/index_en.htm>.
- European Commission. Latin America: Regional Programming Document 2007-2013. In Regional Programming Document. 2007, E/2007/1417, s. 27.
- FRERES, Christian. The European Union as a Global "Civilian Power": Development Cooperation in EU-Latin American Relations. Journal of Interamerican Studies and World Affairs. July 2000, Volume 42, Issue 2, s. 63-85.
- HALAXA, Petr. Dohoda z Cotonou. Mezinárodní politika. 2004, 3, s. 20.
- HOKROVÁ, M.; TÁBORSKÁ, S, eds. Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají. Aktualizované 2. vydání. Praha: Člověk v tísni, o.p.s., 2008. 218 s. ISBN 978-80-86961-55-2.
- Chinese Government's Official Web Portal [online]. 2008 [cit. 2011-06-26]. China's Policy Paper on Latin America and the Caribbean. Dostupné z WWW:

<http://www.gov.cn/english/official/2008-11/05/content_1140347.htm>.

- HURT, Stephen R. Co-operation and coercion? The Cotonou Agreement between the European Union and ACP states and the end of the Lomé Convention. *Third World Quarterly*. Vol. 24, 2003, No 1, s. 161-176.
- Informační centrum OSN v Praze [online]. c2005a [cit. 2011-07-13]. Členské státy Valné shromáždění. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199>>.
- Informační centrum OSN v Praze [online]. c2005b [cit. 2011-06-27]. Dětský fond OSN. Programy a další orgány OSN. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=104>>.
- Informační centrum OSN v Praze [online]. c2005c [cit. 2011-06-27]. Ek. komise pro Lat. Ameriku a karib. oblast. Regionální komise. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/regionalni-komise/?i=92>>.
- Jehlička P., Tomeš J., Daněk P., eds., Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2000. 275 s. ISBN 80-238-5566-2.
- JELÍNEK, P.; DESSIEOVÁ, K.; NÁPRSTEK, M. Analýza poskytování vládních stipendií ke studiu na veřejných školách občanům z rozvojových a jiných potřebných zemí. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004. 23 s.
- JENÍČEK, V. Světový potravinový problém. *Agricultural Economic*. 2003, 49, s. 40-50.
- JUNGBAUER, Radomír. Ke vztahům mezi Evropskou unií a Latinskou Amerikou. *Mezinárodní politika*. 2006, 8, s. 15-17.
- KOBROVÁ, Alena. Zahraniční rozvojová pomoc České republiky v působnosti Ministerstva životního prostředí (1997-2002). Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2002. 19 s.
- KOŘAL, Michal, et al. Česká zahraniční politika v roce 2009 : Analýza ÚMV. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010. 379 s. ISBN 978-80-86506-89-0.
- KRAKOWSKI, Michael. The Relations between the European Union and Latin America and the Caribbean: Current State and Perspectives. *Intereconomics*. March/April 2008, 2, s. 112-120.
- KVÍČALA, Petr. Petr Kvíčala: Poradce pro rozvoj a strategii v oblastech Ruské federace a státech SNS [online]. 2010 [cit. 2011-07-20]. Transformace české zahraniční rozvojové spolupráce. Dostupné z WWW: <<http://petrkvicala.cz/?p=896>>.
- LAFARGUE, Francois. China's strategies in Latin America. *Military Review*. 2006, 3, s. 80-84.
- LEBEDA, Petr; LUKÁŠ, Ivan. Rozvojový profil České republiky: Problematický vliv české ekonomiky a politiky na země jihu. Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, 2009. 56 s.
- LI, He. China's Growing Interest in Latin America and Its Implications. *The Journal of*

Strategic Studies. 2007, vol. 30, No. 4-5, s. 833-862.

- Mapability.com [online]. 2000-2003 [cit. 2011-07-23]. VMAP0. Dostupné z WWW: <http://www.mapability.com/index1.html?http&&www.mapability.com/info/vmap0_index.html>.
- MATOCHA, Pavel. Česká ostuda v Nikaragui. Infoservis [online]. 19. 02. 2004, [cit. 2011-07-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.infoservis.net/art.php?id=1069232920>>.
- MK ČR. Státní kulturní politika České republiky 2009-2014. Praha, 2009. 109 s. ISBN 978-80-86310-83-1.
- MPO ČR. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky [online]. 11. 5. 2011 [cit. 2011-07-07]. Klíčové trhy a obory pro český export v prioritních zemích. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument87509.html>>.
- MPO ČR. Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR v prioritních zemích Latinské Ameriky. Praha: MPO ČR, 2006. 98 s.
- MPSV ČR [online]. 2005 [cit. 2011-07-13]. Plán zahraniční rozvojové spolupráce pro rok 2005 a výhled tohoto plánu na období let 2006 - 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/1678/priloha.pdf>>.
- MŠMT ČR. [online]. c2006, 21. 1. 2011 [cit. 2011-07-11]. Stipendia vlády České republiky - rozvojové země. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/stipendia-vlady-ceske-republiky-rozvojove-zeme>>.
- MZe ČR. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v oblasti zemědělství, rozvoje venkova, lesního a vodního hospodářství. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2008. 106 s. ISBN 978-80-7084-867-8.
- MZV ČR. Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2009. Praha, 2010. 50 s. ISBN 978-80-86345-98-7.
- MZV ČR. Koncepce transformační politiky. Praha: MZV ČR, 2010c. 8 s.
- MZV ČR. Koncepce zahraniční politiky České republiky. Praha, 2011. 23 s. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/koncepce_zahranicni_politiky_ceske.html>.
- MZV ČR. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017, Praha: MZV ČR, 2010b, 36 s.
- MZV ČR. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2010a [cit. 2011-04-09]. Zahraniční rozvojová spolupráce. Dostupné z WWW: <<http://www.mzv.cz/rozvoj>>.
- MZV ČR. Popis programu transformační spolupráce. Praha: MZV ČR, 2010d. 4 s.
- MZV ČR. Témata/projekty rozvojové spolupráce v roce 2011 dle sektorů (v tis. Kč) a výhled jejich financování v letech 2012 a 2013. Praha, 2010f.

- MZV ČR [online]. 2011 [cit. 2011-07-13]. Využití finanční prostředky na ZRS ČR v roce 2010 dle Usnesení vlády ČR č. 1134/2009 . Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/public/c7/31/b/671379_572737_Sektory_projekty_2010.xls>.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2001. Praha: MZV ČR, 2002b. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/zprava2001.html>.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2002. Praha: MZV ČR, 2003. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/zprava2002.html>.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2003. Praha: MZV ČR, 2004. 345 s.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2004. Praha: MZV ČR, 2005. 413 s.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2005. Praha: MZV ČR, 2006. 433 s.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2006. Praha: MZV ČR, 2007. 474 s.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2007. Praha: MZV ČR, 2008. 482 s. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/zprava2007.html>.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2008. Praha: MZV ČR, 2009. 440 s. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/zprava2008.html>.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky 2009. Praha: MZV ČR, 2010e. 610 s. ISBN 978-80-86345-99-4.
- MZV ČR. Zpráva o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky: Odpověď na globální výzvy nového tisíciletí. Praha: MZV ČR, 2002a. 24 s. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/public/ef/12/6b/18504_14945_kaplan_final.pdf>.
- NÁDVORNÍK, O.; VOLFOVÁ, A., eds., Společný svět: Příručka globálního rozvojového vzdělávání. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s., 2004. 324 s. ISBN 80-903510-0-X.
- OECD. Rozvojová spolupráce České republiky: Zvláštní hodnocení výboru OECD pro rozvojovou pomoc. 2007. 23 s. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/czhelpe_11.pdf>.
- Organizace spojených národů. Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů. Praha: Informační centrum OSN, 2005. 297 s. ISBN 80-86348-02-4.

- Orientální ústav ČSAV. Československo a Latinská Amerika po druhé světové válce: sborník materiálových studií. Praha: Orientální ústav ČSAV, 1977. 342 s.
- PAVELKA, Jan. Češi zachraňují lesy Latinské Ameriky. Rozvojovka [online]. 2005, [cit. 2011-07-12]. Dostupný z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/cesi-zachranuji-lesy-latinske-ameriky_222_210.htm>.
-
- PLAVCOVÁ, Dana; LEBEDA, Petr. Česká pomoc na rozcestí: Zpráva nevládních neziskových organizací o zahraniční rozvojové spolupráci 2008-2009. Praha: FoRS - České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2009. 37 s.
- POTOČNÝ, Miroslav. Mezinárodní odborné organizace OSN. 1 vyd. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1964. 318 s.
- POTOČNÝ, Miroslav. Mezinárodní organizace. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Svoboda, 1980. 332 s.
- POTOČNÝ, Miroslav. OSN - Nástroj míru a mezinárodní spolupráce. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1975. 379 s.
- PŠTROSS, Tomáš. Iniciativy české zahraniční politiky ke stavu lidských práv na Kubě. Mezinárodní politika. 2004, 5, s. 26-29.
- RADAČIČOVÁ, Simone. Priority španělského předsednictví EU v Latinské Americe. Asociace pro mezinárodní otázky [online]. 2010, [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/amerika/priority-spanelskeho-predsednictvi-eu-v-latinske-americe.html>>.
- RAUSCHNING, D ; WIESBROCK, K.; LAILACH, M. eds., Key resolutions of the United Nations General Assembly, 1946-1996. Cambridge, U.K: Cambridge University Press, 1997. 620 s.
- Rozvojovka [online]. 2008 [cit. 2011-07-13]. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr_228_3.htm>.
- Rozvojovka [online]. 2007 [cit. 2011-07-19]. Geologický průzkum zdrojů surovin stavebních hmot pro suché zvěnění. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/geologicky-pruzkum-zdroju-surovin-stavebnich-hmot-pro-suche-zdeni_231_35.htm>.
- SANTISO, Javier. Can China change Latin America?. OECD Observer. 2007, 262, s. 13-14.
- SOUKUP, Ondřej. Transformační spolupráce: České zkušenosti jsou ve světě žádaným zbožím. Zpravodaj o rozvojové spolupráci. 2007, 2, s. 4-4.
- STOJANOV, Robert. Finanční pohledávky České republiky u rozvojových zemí. Mezinárodní politika. 2006, 6, s. 28-30.
- SVOBODA, Pavel. Právo vnějších vztahů Evropské unie. Praha: Linde, 1999. 266 s. ISBN 8072011928
- ŠIMŮNKOVÁ, Blanka. Jak Česká republika snižuje globální chudobu: Stínová zpráva o

zahraniční rozvojové spolupráci - retrospektiva pěti let. Praha: FoRS - České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2010. 35 s. ISBN 978-80-904395-5-9.

- The Economic Commission for Latin America (ECLA) [online]. 2000-2011 [cit. 2011-06-27]. ABOUT ECLAC. Dostupné z WWW: <<http://www.eclac.org/cgi-bin/getprod.asp?xml=/noticias/paginas/4/43024/P43024.xml&xsl=/tpl-i/p18fst.xsl&base=/tpl-i/top-bottom.xsl>>.
- The Secretariat of the African, Caribbean and Pacific Group of States [online]. 2010 [cit. 2011-07-23]. ACP Member States. Dostupné z WWW: <http://www.acpsec.org/en/acp_states.htm>.
- THIM, M.; BACOVSKÝ, V.; DOSTÁL, V. eds. Agenda pro českou zahraniční politiku 2010 [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2010 [cit. 2011-07-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/agenda-pro-ceskou-zahranicni-politiku-2010.html>>. ISBN 978-80-87092-13-2.
- TORAL, Pablo. Spanish Investment in Latin America. Washington, 2001. 31 s. Paper. Department of International Relations, Florida University. Dostupné z WWW: <<http://lasa.international.pitt.edu/Lasa2001/ToralPablo.pdf>>.
- TREJBAL, Václav. Čína na nákupech v Latinské Americe: Přes noc největším věřitelem Venezuely a Argentiny. USA v regionu ztrácí výsadní postavení. Patria [online]. 6. 6. 2011, [cit. 2011-06-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.patria.cz/zpravodajstvi/1838099/cina-na-nakupech-v-latinske-americe-pres-noc-nejvetsim-veritelem-venezuely-a-argentiny-usa-v-regionu-ztraceni-vysadni-postaveni.html>>.
- United Nations Development Programme [online]. 2011 [cit. 2011-06-27]. A world of development experience. Dostupné z WWW: <http://www.beta.undp.org/content/undp/en/home/operations/about_us.html>.
- United Nations (New York). Spojené národy od A do Z: příručka pro studenty středních škol. Praha: Informační centrum OSN, 1997. 48s.
- UN-OHRLLS [online]. 2011 [cit. 2011-07-13]. Least Developed Countries, Country profiles. Dostupné z WWW: <<http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/62/>>.
- Usnesení vlády ČR č. 1296 ze dne 15. října 2009 o zrušení některých zastupitelských úřadů ČR v zahraničí.
- Usnesení vlády ČR č. 1070 ze dne 19. září 2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.
- Velvyslanectví České republiky v Limě [online]. 2010a [cit. 2011-07-08]. Ekvádor - Vzájemná rozvojová spolupráce. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/ekvador/obchodni_a_rozvojova_spoluprace_s/vzajemna_rozvojova_spoluprace.html>.
- Velvyslanectví České republiky v Limě [online]. 2010b [cit. 2011-07-08]. Kolumbie - Vzájemná rozvojová spolupráce. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/kolumbie/obchodni_a_rozvojova_spoluprace_s/vzajemna_rozvojova_spoluprace.html>.

- Velvyslanectví České republiky v Limě [online]. 2008a [cit. 2011-07-08]. Rozvojová spolupráce s Bolívií. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/bolivie/obchod_a_ekonomika/rozvojova_spoluprace_s_bolivii.html>.
- Velvyslanectví České republiky v Limě [online]. 2008b [cit. 2011-07-08]. Rozvojová spolupráce s Peru. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/peru/obchod_a_ekonomika/rozvojova_spoluprace_s_peru.html.
- Velvyslanectví České republiky v Limě [online]. 2010c [cit. 2011-07-08]. Slavnostní ukončení rozvojového projektu v Pucallpě. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/peru/obchod_a_ekonomika/concluyo_el_proyecto_de_cooperacion_en.html>.
- Využití finanční prostředky na ZRS ČR v roce 2009 dle UV č. 690/2008
- World Health Organization [online]. 2011 [cit. 2011-06-27]. About WHO. Dostupné z WWW: <<http://www.who.int/about/en/>>.
- ZAJAC, Štěpán. Česká republika naskočila do rozjetého vlaku evropsko-latinskoamerických vztahů. Mezinárodní politika. 2006, 8, s. 24-26
- Zahraniční rozvojová spolupráce pro Ministerstvo zahraničních věcí: Závěrečná zpráva. Praha: SC&C spol. s r.o., 2008. 27 s. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/pdfs_159.pdf>.
- Zastupitelský úřad ČR v Bogotě. Souhrnná teritoriální informace Kolumbie. Bogota (Kolumbie), 2010. 34 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/kolumbie-2010-10-01.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Brasílii. Souhrnná teritoriální informace Brazílie. Brasílii (Brazílie), 2011a. 58s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/brazilie-2011-05-10.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Brasílii. Souhrnná teritoriální informace Venezuela. Brasílii (Brazílie), 2011b. 54 s. Dostupné z WWW: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/venezuela-2011-02-15.pdf>
- Zastupitelský úřad ČR v Buenos Aires. Souhrnná teritoriální informace Argentina. Buenos Aires (Argentina), 2011. 54s. Dostupné z WWW: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/argentina-2011-05-02.pdf>
- Zastupitelský úřad ČR v Buenos Aires. Souhrnná teritoriální informace Paraguay. Buenos Aires (Argentina), 2010. 27 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/paraguay-2010-10-05.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Caracasu. Souhrnná teritoriální informace Dominikánská republika. Caracas (Venezuela), 2011c. 32 s. Dostupné z WWW: <http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/dominikanska-republika-2011-02-08.pdf>.
- Zastupitelský úřad ČR v Caracasu. Souhrnná teritoriální informace Guyana. Caracas (Venezuela), 2011a. 31 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/guyana-2011-02-11.pdf>>.

- Zastupitelský úřad ČR v Caracasu. Souhrnná teritoriální informace Haiti. Caracas (Venezuela), 2007. 26 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/haiti-2007-01-31.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Caracasu. Souhrnná teritoriální informace Jamajka. Caracas (Venezuela), 2011b. 34 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/jamajka-2011-02-13.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Limě. Souhrnná teritoriální informace Bolívie. Lima (Peru), 2010. 46 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/bolivie-2010-06-30.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Limě. Souhrnná teritoriální informace Peru. Lima (Peru), 2011. 56 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/peru-2011-07-03.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Mexiku. Souhrnná teritoriální informace Guatemala. Mexiko, 2011. 26 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/guatemala-2011-04-05.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v San José. Souhrnná teritoriální informace Kostarika. San José (Kostarika), 2011. 66 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/kostarika-2011-02-27.pdf>>.
- Zastupitelský úřad ČR v Santiagu. Souhrnná teritoriální informace Chile. Santiago (Chile) : 00000, 2011. 43 s. Dostupné z WWW: <<http://services.czechtrade.cz/pdf/sti/chile-2011-04-15.pdf>>.
- ZBOŘIL, František. Československá a česká zahraniční politika: minulost a současnost. Praha: Leges s.r.o., 2010. 440 s. ISBN 978-80-87212-38-7.

SEZNAM ZKRATEK

ACP - Skupina států Afriky, Karibiku, Pacifiku

(African, Caribbean and Pacific Group of States)

AECID - Španělská agentura pro mezinárodní rozvojovou spolupráci

(La Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo)

CAN - Andské společenství (Comunidad Andina)

CARICOM - Karibské společenství (Caribbean Community)

CIDRA - Výzkumné centrum pro rozvoj amazonského venkova

(Centro de Investigación y Desarrollo Rural Amazónico)

ČLR - Čínská lidová republika

ČRA - Česká rozvojová agentura

DR - Dominikánská republika (Dominican Republic)

ECLA - Ekonomická komise pro Latinskou Ameriku a Karibskou oblast

(United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean)

EDF - Evropský rozvojový fond (European Development Fund)

EPTA - Rozšířený program technické pomoci

(Expanded Programme of Technical Assistance)

ICRAF - Mezinárodní centrum pro výzkum v agro-lesnictví

(International Centre For Research In Agro-forestry)

ICDC - Mezinárodního výboru pro demokracii na Kubě

(International Committee for Democracy in Cuba)

INIEA - Národní institut pro zemědělské inovace (Peru)

(Instituto Nacional de Investigación y Extensión Agraria)

LAC - Státy Latinské Ameriky (Latin America and the Caribbean)

LDCs - Nejméně rozvinuté státy (Least Developed Countries)

MCCA - Středoamerický volný trh (Mercado Comum Centro-Americano)

MERCOSUR - Společný trh Jihu (Mercado Común del Sur)

MK ČR - Ministerstvo kultury České republiky

MPO ČR - Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

MPSV ČR - Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MŠMT ČR - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

MZe ČR - Ministerstvo zemědělství České republiky

MZV ČR - Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

NAFTA - Severoamerické dohody o volném obchodu

(North American Free Trade Agreement)

NIPs - Národní indikativní programy (National Indicative Programmes)

ODA - Oficiální rozvojová spolupráce (Official development assistance)

OECD - Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

(Organisation for Economic Co-operation and Development)

SF - Zvláštní fond (Special Fund)

UJEP - Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

UNDP - Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)

ZRS - Zahraniční rozvojová spolupráce

ZÚ - Zastupitelský úřad

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Navázání diplomatických vztahů se státy Latinské Ameriky

Příloha č. 2 Zahraníční obchod ČR se státy Latinské Ameriky

Příloha č. 3 Přehled projektů české ZRS realizovaných v Latinské Americe

PŘÍLOHA Č. 1 Navázání diplomatických vztahů se státy Latinské Ameriky

ZEMĚ	NAVÁZÁNÍ DIPLOMATICKÝCH VZTAHŮ S ČESKOSLOVENSKE M	NAVÁZÁNÍ DIPLOMATICKÝCH VZTAHŮ S ČESKOU REPUBLIKOU
Antigua a Barbuda	nebyly dipl. styky	1997
Argentina	1924	1993
Barbados	1977	1996
Belize	nebyly dipl. styky	1996
Bolívie	1935	1993
Brazílie	1920	1993
Dominika	nebyly dipl. styky	1996
Dominikánská republika	1942	1993
Ekvádor	1935	1993
Grenada	1979	1993
Guatemala	1927	1993
Guyana	1976	1993
Haiti	1943	2005
Honduras	1930	1993
Chile	1924	1993
Jamajka	1975	1993
Kolumbie	1934	1993
Kostarika	1935	1993
Kuba	1920	1993
Mexiko	1922	1993
Nikaragua	1930	1993
Panama	1929	1993
Paraguay	1936	1993
Peru	1922	1993
Salvador	1930	1994
Surinam	1976	1993
Svatá Lucie	nebyly dipl. styky	1996
Svatý Kryštof a Nevis	nebyly dipl. styky	2010
Svatý Vincenc a Grenadiny	nebyly dipl. styky	1995
Trinidad a Tobago	1979	1997
Uruguay	1921	1993
Venezuela	1929	1993

(zdroj: upraveno dle Zpráva o zahraniční politice ČR 2009;2010)

PŘÍLOHA Č. 2 Zahraniční obchod ČR se státy Latinské Ameriky (v tis. Kč)

Země	Ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	CELKEM
Antigua a Barbuda	vývoz		7	13	599	2 745	1 438	100	5 520	2 235	5 627	4 150	4 639	27 072
	dovoz	602	154	49	21 741	2 768	2 049	7 568	8 302	8 009	3 269	12 175	9 390	76 076
	bilance	-602	-147	-36	-21 142	-23	-611	-7 468	-2 782	-5 774	2 358	-8 025	-4 751	-49 004
Argentina	vývoz	388 959	406 798	379 875	219 260	458 368	595 925	775 169	815 475	851 808	731 556	4 996 861	1 134 754	11 751 809
	dovoz	671 211	399 410	1 333 147	1 042 474	1 001 644	1 002 724	1 307 488	1 165 744	1 192 532	1 371 173	780 569	1 223 017	12 491 133
	bilance	-282 252	7 388	-953 272	-823 214	-543 276	-406 799	-532 319	-350 269	-340 724	-639 617	4 216 292	-88 263	-739 324
Barbados	vývoz	25 526	60 350	57 797	53 179	13 074	14 633	8 358	11 998	4 429	2 963	2 786	1 853	256 946
	dovoz	8 055	10 284	15 807	1 037 980	325 030	5 254	4 755	2 019	26 735	22 550	23 710	17 983	1 500 162
	bilance	17 471	50 066	41 990	-984 801	-311 956	9 379	3 603	9 979	-22 306	-19 587	-20 924	-16 130	-1 243 216
Belize	vývoz	17 812	25 233	55 858	32 805	45 876	2 882	6 942	30 762	30 478	17 219	25 431	33 297	324 596
	dovoz		20	6	3 125	135	1 024	217	320	12 583	6 964	141	111	24 646
	bilance	17 812	25 213	55 852	29 680	45 741	1 858	6 725	30 442	17 895	10 255	25 290	33 186	299 950
Bolívie	vývoz	13 847	16 649	46 415	20 651	16 155	34 683	27 276	38 422	45 377	40 791	30 983	61 628	392 878
	dovoz	33 374	20 447	8 604	4 457	4 939	10 803	7 664	33 183	20 803	17 119	14 620	56 019	232 032
	bilance	-19 527	-3 798	37 811	16 194	11 216	23 880	19 612	5 239	24 574	23 672	16 363	5 609	160 846
Brazílie	vývoz	1 059 107	1 819 301	1 480 040	1 503 652	1 469 094	2 428 466	4 402 426	4 192 299	4 583 399	5 358 967	5 177 583	7 424 266	40 898 600
	dovoz	2 783 705	4 099 075	4 047 109	3 029 996	3 681 484	4 887 853	4 694 857	4 259 693	5 968 133	6 451 769	5 190 574	4 880 711	53 974 959
	bilance	-1 724 598	-2 279 774	-2 567 069	-1 526 344	-2 212 390	-2 459 387	-292 431	-67 394	-1 384 734	-1 092 802	-12 991	2 543 555	-13 076 359
Dominika	vývoz	377	843	343	1 616	1 333	59		8 996	230	2 400	146	827	17 170
	dovoz	25	173	1 909	4	312	3 668	4 450	2 281	7 749	5 361	899	342	27 173
	bilance	352	670	-1 566	1 612	1 021	-3 609	-4 450	6 715	-7 519	-2 961	-753	485	-10 003
Dominikánská republika	vývoz	466 180	521 871	460 374	367 335	123 606	131 550	340 956	180 268	196 582	186 202	134 855	174 885	3 284 664
	dovoz	39 415	26 979	39 766	50 685	135 641	83 347	122 181	130 750	145 045	193 563	286 222	257 156	1 510 751
	bilance	426 765	494 892	420 608	316 650	-12 035	48 203	218 775	49 518	51 537	-7 361	-151 367	-82 271	1 773 913

Země	Ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	CELKEM
Ekvádor	vývoz	95 743	1 177 678	404 705	361 379	123 499	200 845	266 773	269 783	283 945	293 263	331 921	324 515	3 134 049
	dovoz	525 452	513 058	642 835	429 984	522 732	617 491	1 113 587	724 298	532 429	549 485	463 279	532 518	7 167 148
	bilance	-429 709	664 620	-238 130	-68 605	-399 233	-416 646	-846 814	-454 515	-248 484	-256 222	-131 358	-208 003	-4 033 099
Grenada	vývoz	157	206	26 140	813	1 477	126	524	224	289	99	37	33	30 141
	dovoz		119	959	995	1 269	1 069	2 317	2 195	803	728	232	557	11 259
	bilance	157	87	25 181	-182	208	-943	-1 793	-1 971	-514	-629	-195	-524	18 882
Guatemala	vývoz	84 091	44 589	77 559	113 897	98 637	100 072	86 170	114 082	127 378	72 219	69 059	99 586	1 087 339
	dovoz	48 280	67 719	19 147	13 226	8 337	5 936	10 671	10 612	12 846	15 443	26 437	31 996	270 649
	bilance	35 811	-23 130	58 412	100 671	90 300	94 136	75 499	103 470	114 532	56 776	42 622	67 590	816 690
Guyana	vývoz	1543			8 443	11 838	8 899	1 419	11 988	6 543	17 866	12 418	17 518	107 255
	dovoz	6 803		4 446	4 644	4 918	6 786	1 043	4 063	37 065	32 897	25 373	2 612	136 451
	bilance	-5 260		-4 446	3 799	6 920	2 113	376	7 925	-30 522	-15 031	-12 955	14 906	-29 196
Haiti	vývoz	45 083	38 720	37 959	37 851	9 774	21 924	23 496	37 139	27 557	33 612	10 943	29 615	353 675
	dovoz	419	794	343	694	428	505	255	457	792	586	346	234	5 854
	bilance	44 664	37 926	37 616	37 157	9 346	21 419	23 241	36 682	26 765	33 026	10 597	29 381	347 821
Honduras	vývoz		29 719	33 598	46 416	36 965	64 339	43 981	46 934	62 195	68 528	56 435	96 640	608 470
	dovoz	70 288	147 274	68 190	45 029	39 937	46 633	51 543	81 647	43 570	81 482	80 323	115 746	871 663
	bilance	-47 569	-117 555	-34 592	1 387	-2 972	17 706	-7 562	-34 713	18 625	-12 954	-23 888	-19 106	-263 193
Chile	vývoz	228 068	207 923	244 407	187 266	130 048	249 234	375 070	485 265	473 368	524 434	1 543 058	795 127	5 443 269
	dovoz	155 051	117 988	178 767	235 451	387 680	537 200	829 845	918 508	1 295 114	1 218 008	777 329	894 967	7 545 910
	bilance	73 017	89 935	65 640	-48 185	-257 632	-287 966	-454 775	-433 243	-821 746	-693 574	765 729	-99 840	-2 102 641
Jamajka	vývoz	31 838	15 900	9 001	11 678	7 396	2 996	2 758	2 840	2 306	953	29 621	3 184	120 471
	dovoz	2 983	3 359	3 519	5 479	7 829	9 406	13 214	14 625	20 789	25 831	20 548	5 368	132 951
	bilance	28 855	12 541	5 482	6 199	-433	-6 410	-10 456	-11 785	-18 483	-24 878	9 073	-2 184	-12 480

Země	Ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	CELKEM
Kolumbie	vývoz	139 899	2 749 367	530 562	447 376	218 646	389 804	433 480	409 102	445 563	332 244	359 625	439 920	4 395 588
	dovoz	819 387	1 127 396	1 012 667	954 536	992 545	1 363 633	1 204 525	465 611	467 637	593 606	487 179	614 664	10 103 385
	bilance	-679 488	1 621 971	-482 105	-507 160	-773 899	-973 829	-771 045	-56 509	-22 074	-261 362	-127 554	-174 744	-5 707 797
Kostarika	vývoz	91 455	70 338	61 343	65 590	58 427	68 807	68 307	52 314	133 129	96 706	128 865	163 841	1 059 122
	dovoz	199 700	219 580	1 204 318	7 305 609	4 910 496	3 887 351	1 310 137	1 257 619	1 139 408	1 109 830	1 243 681	1 827 912	25 615 641
	bilance	-108 245	-149 242	-1 142 975	-7 240 019	-4 852 069	-3 818 544	-1 241 830	-1 205 305	-1 006 279	-1 013 124	-1 114 816	-1 664 071	-24 556 519
Kuba	vývoz	405 617	199 910	206 330	106 852	228 122	289 253	397 537	688 118	395 943	363 304	179 610	470 525	3 931 121
	dovoz	19 939	46 562	34 449	34 283	49 395	72 705	112 499	101 463	83 532	77 587	96 533	162 893	891 841
	bilance	385 678	153 348	171 881	72 569	178 727	216 548	285 038	586 655	312 411	285 717	83 077	307 632	3 039 280
Mexiko	vývoz	691 289	958 570	1 108 952	936 395	1 460 990	2 442 697	3 088 905	3 869 584	3 892 198	3 836 900	3 907 461	5 473 136	31 667 076
	dovoz	1 084 307	1 852 829	1 912 612	1 641 510	1 992 740	2 757 371	2 531 404	3 959 599	3 817 442	4 555 724	3 667 025	5 458 155	35 230 717
	bilance	-393 018	-894 259	-803 660	-705 115	-531 750	-314 674	557 501	-90 015	74 756	-718 824	240 436	14 981	-3 563 641
Nikaragua	vývoz	12 853	6 826	7 476	6 342	3 529	10 639	3 831	7 863	6 533	4 070	11 002	7 911	88 875
	dovoz	33 100	98 606	23 287	11 695	2 395	5 278	2 443	1 932	9 103	5 349	3 660	6 352	203 199
	bilance	-20 247	-91 780	-15 811	-5 353	1 134	5 361	1 388	5 931	-2 570	-1 279	7 342	1 559	-114 324
Panama	vývoz	35 224	116 019	403 597	129 734	137 493	105 285	204 218	176 865	1 666 437	302 232	128 686	206 457	3 612 247
	dovoz	275 684	280 738	429 630	520 191	321 785	663 320	905 105	363 543	402 699	278 259	192 636	252 385	4 885 974
	bilance	-240 460	-164 719	-26 033	-390 457	-184 292	-558 035	-700 887	-186 678	1 263 738	23 973	-63 950	-45 928	-1 273 727
Paraguay	vývoz	12 283	25 985	36 607	21 154	14 044	11 856	13 876	12 589	10 138	21 065	39 850	62 290	281 738
	dovoz	529	685	5 536	21 417	4 494	3 276	5 423	6 329	6 951	3 404	7 061	13 382	78 487
	bilance	11 754	25 300	31 071	-263	9 550	8 580	8 453	6 260	3 187	17 661	32 789	48 908	203 251
Peru	vývoz	124 254	147 006	218 957	172 001	95 577	249 858	148 754	176 248	216 063	257 884	290 439	551 915	2 648 956
	dovoz	192 592	312 071	391 169	230 754	228 747	256 593	277 616	304 270	372 147	285 436	261 959	297 270	3 410 625
	bilance	-68 338	-165 065	-172 212	-58 753	-133 170	-6 735	-128 862	-128 022	-156 084	-27 552	28 480	254 645	-761 669

Země	Ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	CELKEM
Surinam	vývoz	2 582	5 397	3 487	5 349	6 320	9 220	3 500	11 548	8 065	4 877	28 484	88 836	177 666
	dovoz	1 175	3 440	708	3 632	2 083	17 287	11 538	18 605	90 497	150 130	102 223	129 475	530 793
	balance	1 407	1 957	2 779	1 717	4 237	-8 067	-8 038	-7 057	-82 432	-145 253	-73 739	-40 639	-353 127
Svatá Lucie	vývoz			89		665	1 294	434	273	299	291	571	154	4 070
	dovoz	39			54			1	1	64		56	116	329
	balance	-39		89	-54	665	1 294	433	272	235	291	515	38	3 741
Svatý Kryštof a Nevis	vývoz			1				2		1 691	84	1 930	5 033	8 741
	dovoz	12	1 808	426	6 578	7 451	19 920	7 471	20 241	26 338	18 051	14 756	19 389	142 440
	balance	-12	-1 808	-425	-6 578	-7 451	-19 920	-7 469	-20 241	-24 647	-17 967	-12 826	-14 356	-133 699
Svatý Vincenc a Grenadiny	vývoz	34	28		76	10	854		3 147	503	130	862	1 083	6 862
	dovoz	777	22		1 697	3	33	368	476	496	4 385	447	523	9 228
	balance	-743	6		-1 621	7	821	-368	2 671	7	-4 255	415	560	-2 366
Trinidad a Tobago	vývoz	79 486	75 118	32 201	31 660	36 950	173 327	31 843	40 484	42 330	80 800	18 169	19 812	662 180
	dovoz	630	32	32	218	44 820	90 057	197 427	237 608	1 487	190 610	222 636	1 879	987 436
	balance	78 856	75 086	32 169	31 442	-7 870	83 270	-165 584	-197 124	40 843	-109 810	-204 467	17 933	-325 256
Uruguay	vývoz	144 573	61 801	50 755	290 307	19 203	27 217	43 872	205 176	116 812	79 048	147 612	159 568	1 345 945
	dovoz	146 713	99 026	89 419	61 782	84 194	68 648	85 094	133 207	260 051	325 190	204 024	396 235	1 953 584
	balance	-2 140	-37 225	-38 664	228 525	-64 991	-41 431	-41 222	71 969	-143 239	-246 142	-56 412	-236 667	-607 639
Venezuela	vývoz	132 164	371 444	320 882	249 319	65 498	131 385	238 808	474 545	391 831	345 786	316 952	577 983	3 616 596
	dovoz	64 030	15 084	4 074	11 588	7 392	8 424	139 050	52 285	66 430	29 950	22 904	61 308	482 518
	balance	68 134	356 360	316 808	237 731	58 106	122 961	99 758	422 260	325 401	315 836	294 048	516 675	3 134 078
CELKEM	vývoz	4 328 501	9 153 596	6 295 323	5 428 995	4 895 359	7 769 567	11 038 785	12 379 851	14 025 654	13 082 120	17 986 405	18 430 831	121 345 187
	dovoz	7 184 277	9 464 732	11 472 930	16 731 508	14 773 623	16 435 644	14 961 756	14 281 486	16 069 279	17 623 739	14 229 557	17 270 665	170 505 014
	balance	-2 829 515	-309 136	-5 171 160	-11 300 511	-9 876 261	-8 664 073	-3 920 966	-1 899 629	-2 041 618	-4 539 611	3 758 857	1 162 176	-49 159 827

(Zdroj: upraveno dle Český statistický úřad, databáze zahraničního obchodu)

PŘÍLOHA Č. 3 Přehled všech projektů realizovaných ČR na území Latinské Ameriky

NÁZEV PROJEKTU	REGION/ZEMĚ	REALIZÁTOR	CELKOVÝ ROZPOČET (tis. Kč)	OBDOBÍ REALIZACE	POZNÁMKA
Five Islands Community Computer Access Centre	Antigua a Barbuda		344	2008	
Evaluace nalezišť průmyslových minerálů	Belize	Gekon, s.r.o.		2007	
Nákup počítačů pro generální prokuraturu	Belize		85	2008	
Rozvoj bakalářského technicko-ekonomického studijního programu na Universidad Pública El Alto	Bolívie	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. Labem, Ústav techniky a řízení výroby/ Universidad Publica El Alto	12 297	2001-2006	
Geologický průzkum zdrojů surovin stavebních hmot pro suché zdění	Ekvádor	Gekon s.r.o.	5 200	2001-2002	
Zalesnění odlesněných lokalit v Andách pomocí obalovaných sazenic systému PATRIK	Ekvádor, Kolumbie	Lesy ČR, s.p.	10 000	1998-2004	
Pomoc při obnově požárem poškozených a zničených ekosystémů v Národním parku Torres del Paine	Chile	Lesy ČR	19 000	2006-2010	
Průmyslové využití nemetalických minerálních zdrojů na Jamajce	Jamajka	GET s.r.o., Praha	19 000	2001-2005	

NÁZEV PROJEKTU	REGION/ZEMĚ	REALIZÁTOR	CELKOVÝ ROZPOČET (tis. Kč)	OBDOBÍ REALIZACE	POZNÁMKA
Těžba a úprava průmyslových nerostů na Jamajce a ve vybraných státech CARICOM (II. fáze projektu zahájeného před rokem 2006)	Jamajka	GET s.r.o	55 000 + 3 000 za rok 2011	2006-2011	z důvodu nedostatku financí realizováno pouze na Jamajce
Vypracování studie systému integrované městské hromadné dopravy pro hlavní město San José	Kostarika	ČKD Praha DIZ, a.s.	9 000	2000-2003	
Výstavba akademického a profesního centra indiánského kmene Ngöbe v oblasti Coto Brus	Kostarika			2008	malý lokální projekt
Podpora občanské společnosti na Kubě	Kuba	Člověk v tísni	4 337	2009-2010	projekt transformační spolupráce
Podpora hnutí Kubánské nezávislé knihovny	Kuba	Libri Prohibiti	548	2009	projekt transformační spolupráce
Podpora občanské společnosti na Kubě	Kuba	MZV/ZÚ Havana	229	2009	projekt transformační spolupráce
Podpora sítě nezávislých lékáren na Kubě	Kuba	MZV/LPTP	146	2009	projekt transformační spolupráce
Geologický výzkum přírodních rizik v centrální části Nikaragui	Nikaragua	Česká geologická služba	18 800	2002-2006	navazuje na projekt ZRS ČR, který ČGS realizovala v Nikaragui od roku 1997 v okolí hl. města
Vybudování 2 studní na pitnou vodu	Nikaragua	Moravská církev Nikaragui	200	2009	

NÁZEV PROJEKTU	REGION/ZEMĚ	REALIZÁTOR	CELKOVÝ ROZPOČET (tis. Kč)	OBDOBÍ REALIZACE	POZNÁMKA
Výstavba kulturního a společenského střediska na nám. Jana Husa v Puerto Cabenaz	Nikaragua	Moravská církev Nikaragui	120	2009	
Vybavení počítačové učebny Univerzity Moravské církve	Nikaragua	Moravská církev Nikaragui	86		malý lokální projekt
Regionální geologický výzkum pro definici a predikci přírodních nebezpečí v centrální části Střední Ameriky	Nikaragua, Kostarika, Salvador	Česká geologická služba	17 210	2007-2009	
Výstavba kulturního a společenského centra Kuna	Panama	Congreso General Kuna	160	2009	
Business Development to Support the Education of Low-Income Youth	Paraguay	Zastupitelský úřad	400		malý lokální projekt
Hodnocení přírodních rizik v povodí řek Chiry a Piury v severozápadní části Peru	Peru	Česká geologická služba	8 000	2003-2006	
Zřízení rozvojového a extenzifikačního centra v amazonské pánvi Peru za účelem vytváření trvale udržitelných technologií v zemědělství	Peru	ČZU, Institut tropického a subtropického zemědělství	4 950	2003-2006	
Rozvoj využití a ochrana podzemních zvláště termálních a minerálních vod v Peru	Peru	AQUATEST a.s./ Česká geologická služba	9 923	2005-2007	

NÁZEV PROJEKTU	REGION/ZEMĚ	REALIZÁTOR	CELKOVÝ ROZPOČET (tis. Kč)	OBDOBÍ REALIZACE	POZNÁMKA
Udržitelné nakládání s přírodními zdroji v peruánské Amazonii	Peru	Česká zemědělská univerzita	10 000	2007-2010	
Výzkum a průzkum geomorfologických a hydrogeologických podmínek v povodí řeky Piura ke snížení environmentálních faktorů omezujících sociální a ekonomický rozvoj regionu	Peru	AQUATEST a.s./ Česká geologická služba	11 097	2007-2010	
Improve the Competitiveness of Agroforestry in the Ucayali Region	Peru		400	2010	malý lokální projekt
Geologický průzkum přírodních rizik v jihovýchodním Salvadoru ve střední Americe	Salvador	Česká geologická služba	9 000	2003-2005	
Vybudování moderní klimatologické databáze CLIDATA.	Srbsko a Černá Hora, Mongolsko, Etiopie, Nikaragua	Český hydrometeorologický ústav	6 900	2004-2006	

(zdroj: upraveno dle MZV ČR)